

Ar 916 P
Meie

P. R. Kreuzwaldi nim. ENSV Riiklik Raamatukogu
--

PE 19963

„Meie Matsi“
 jõuluaalbum 1916.

Alfred Lepo 20/11/16

Rahu!!

„Rahu olgu maa peal!“ —
 Nõnda hüüdis ingli hääl
 karjastele wälja peal.
 „Rahu olgu maa peal!“ —

Nõnda õpetas ka Kristus, —
 rahuriiki rajas Ta, —
 aga inimestes istus
 werehimu taudina.

Armuga ei rahu loodud!
 Armule jai vastu toodud
 sõjariistad terawad;
 armu wägistasid nad! . . .

Aga nüüd, kus aastasajad
 möödäs, suured weresõjad
 möllul lagastawad maad,
 rahu teha tahawad.

„Mina olen teine Kristus!
 Rahuriiki rajan ma!“ —
 nõnda uhkelt hüüab Wilhelm.
 „Rahu toon teil' mõgaga!“ . . .

Armuga ei rahu loodud! . . .
 Aga kui nüüd maa kõik muutub
 hauaks, tuleasemeks —
 rahu maa peal' tuleb, etä? . . .

Dr. Mina.

Jõulupuu.

D. P. Snegina järele. —ts.

Juba ammu enne jõulusi rääkisime meie iga õhtu temast — meie tulewaseft jõulupuust. Pool-pime das toas oli soe ja mõnus. Pois is lamas woodis, käed ristis rinna peal. Tema kul mud kis-kusid kord kortsu, kord lahkenesid, ja pikkade tumedate ripsmete taga kiirgasid terawad, kiired silmad.

Wana, kahwatu kõlaga seinakell lõi. Uhetooniliselt, aegamööda. Kusagil kaugel kuuldu sid wäljud hääled, laul, autode kärin ja uulitsja müra. Toas oli aga kõik wai kne, nii soe, ja warjud seintel igawustasid tuktuma.

Kuid meie rääkisime ikka jõulupuust. Meie walisime kõikjugu kaunistusi tema jaoks wälja ja ehitasime unistades kõikjugu õrnu õhulosõssi.

Mende wõstete hõlma jäi poeg magama. Ma jäin nagu üksi tuppä, üksi õõwarjude keskele, üksi, suurest, kihawast, wõerast ilmaft ümber piiratuna.

Kikiwarwul, et mitte kedagi eõfitada, läksin ma oma töölauda juure.

Kusagil all laulsid noored heledad hääled. Segasid sõnad kõlasid kaugelt selgetes, puhtates ja ilusates häältes ja need hääled rääkisid õnneft, armastuseft ja elurõemuseft. Nad äratasid filmapilguks painawat iha, walusat ja rufuwat kurbtuft. Ja südames nagu urgitsefid tigidad sõnad: see kõik on pettus, pettus, pettus!

Kuid hääled ei wai kitud, ja kurbtus kaswas. Ja ma läksin jälle woodi juure tagasi ja waatlesin lauda wäikeft, lühidalt ära pügatud, mustajuukselist

pead, armast kui wetanud näokest, ristis olewaid peeneid käsa. Ning siis tõstsin ma tasa filmad üles, juure päewapildi peale, mis lauda kohal seinale rippus.

Mustast raamist waatas minu peale tuttav, weel nii wäga armastatud, nägu. Pildi alla oli kirjutatud:

„Tõõ, ainult tõõ!“

„Tõõ, ainult tõõ,“ jõi stasfin ma, nagu palwe sõnu lugedes. „Tõõ, ainult tõõ. Ilmas ei ole armastust, ei õnne, waid ainult tõõ ja tüdinemine. See ongi see meie õnn.“

Ja painaw mure lahkus minust. Ma asusin tööle ja ei kuulnud enam selgusetaid hüüdeid õnnele, õnnele, — minus oli ainult tung tõõtada, tõõtada, kuni jõud jaksab.

Mendest igawateft ükõilduse tundidest tüütawa, kurnawa, masinliku töö kallal, kaswasidki need minu wäiksed rõemud, mu laps!

Mendest kaswas ka minu jõulupuu, nii ilus, ehitud ja uhke, nagu kuninganna, — nii lõpmata meelitaw.

Uneta sõdest ja pikkadest tüütawateft tõõ tundidest ammutasin ma, millega teda, kui külalist, ehtisin. Ja kui ta paljudest tuledest ülekülwatud keft tuba sõaras, kajas tuba rõemuhäältest, mis kui tõõ hõmmuseks olid.

Meie jõulupuule tuli ainult üks külaline, walgejuukõeline tütarlaps, Leeni. Meie leidsime ta trepil eest, kui õstmast tagasi tulime.

„Kas sul ka jõulupuu on?“ küõsis minu poeg. Tütarlaps raputas eitawalt pead.

„Aga minul on! Tule minu poole.“

Ja ta tuli meile, et minu poja suurt rõõmu jagada.

Rüünlad kustusid. Leeni läks koju. Poiss istus mul põlvedel, hoidis oma hobust kaisus ja vaatas mõttes jõulupuu peale. Ta oli rõõmuist väsinud ja viibis järelmõtlemas kurvas meeleolus.

Ma teadsin, et ta niisugustel filmapildudel palju küsida armastab. Ja ma votasin, millal ta rääkima hakkab. Doodata ei tulnud kaua.

„Mamma, miks minul papat ei ole?“ kõlas ta hääl toarvaikusel. „Leeni rääkis mulle, et temal on papa . . . ja et tema papa oskab kõiksugu ilusaid mänguasju teha: laewu, wagunisi . . . Aga minul, mispärast papat ei ole?“

Ta vaatas suurte, uuriwate filmadega mulle otse, ja kui ma taja lausufin:

„Sinu papa on kaugel. Küll ta ükskord koju tuleb,“ — raputas ta petetult pead.

Rüünlad kustusid. Äkilisest küsimusest erutatud, ärkafid mälestused ja pakitsefid, pakitsefid. Wõimata oli nende eest põgeneda, neid unustades tõesse anduda.

Keegi koputas taja, siis läks üks lahti ja läwel seisis tema — tema ise, ammu wõeras ja siiski, ligidane, armas. Tema tumedad filmad libisefid tähku üle toa, jõulupuu ja meie üle, nurgas.

Ma lasfin poissi põlvedelt maha ja, jahmatuna, astusin ootamata külalisele wastu. Tingedus lõi mu filmis wälkuma, kuid oli juba hilja: ta pani juba kõike tähele, märkas ka oma pilti laua kohal. Ja ta hääles kõlas kindel noot, kui ta ütles:

„Ma tulin. Ira aja mind ära! Eru lahutas meid. Midagi läks hoopis teisiti, midagi kadus hoopis. Ja mind nagu kiskus siia, kiskus wõimsalt ja, iseäranis, täna, olgugi, et minul ka kodus jõulupuu on . . .“

Ma waikfin. Waikis ka poiss, kes nurgast ahnelt wõerast waatles.

Wõeras astus sammu minu poole.

„Siruta mulle käsi, kallim!“ kõlas ta hääl paluvalt. „Lõppude lõpuks siiski . . . kes siis wana asja meelde tuletab . . . Meie kumbki elame ühte ja sedasama elu, tööelu, teenijate, käsuwaluste elu. Ja see peaks meid ühendama. Meie teed läkfiwad lahku, lootused õnne peale ei läinud täide, ehk mis teha, kui õnne ei olegi, ei olegi! . . .“

Ma waikfin.

„Ma lähen, kui sa tahad!“ lausus ta taja.

„Ma mõistan, et mul selles majas mingisuguseid õigusi ei ole. Ma tulin ainult siia, kui külaline ja sõber . . . Aga kui sa teaksid, kui kange see tung oli, mis mind siia wedas! . . . Siis minna?“

Rõõklemise filmapilk . . . ja ma ulatafin tale käe. Ja kui ta selle wõttis ja pigistas, naeratafin ma tale ja lausufin:

„Tõõ, ainult tõõ!“

Ta naeratas ka ja sõnas kindlalt:

„Sa oled hea õpilane!“

„Paul, tule siia!“ hüüdfin ma.

Poeg tõusis.

„Tule siia! Mäe, see on meie sõber. Isa saadab temaga meile palju terwiseid.“

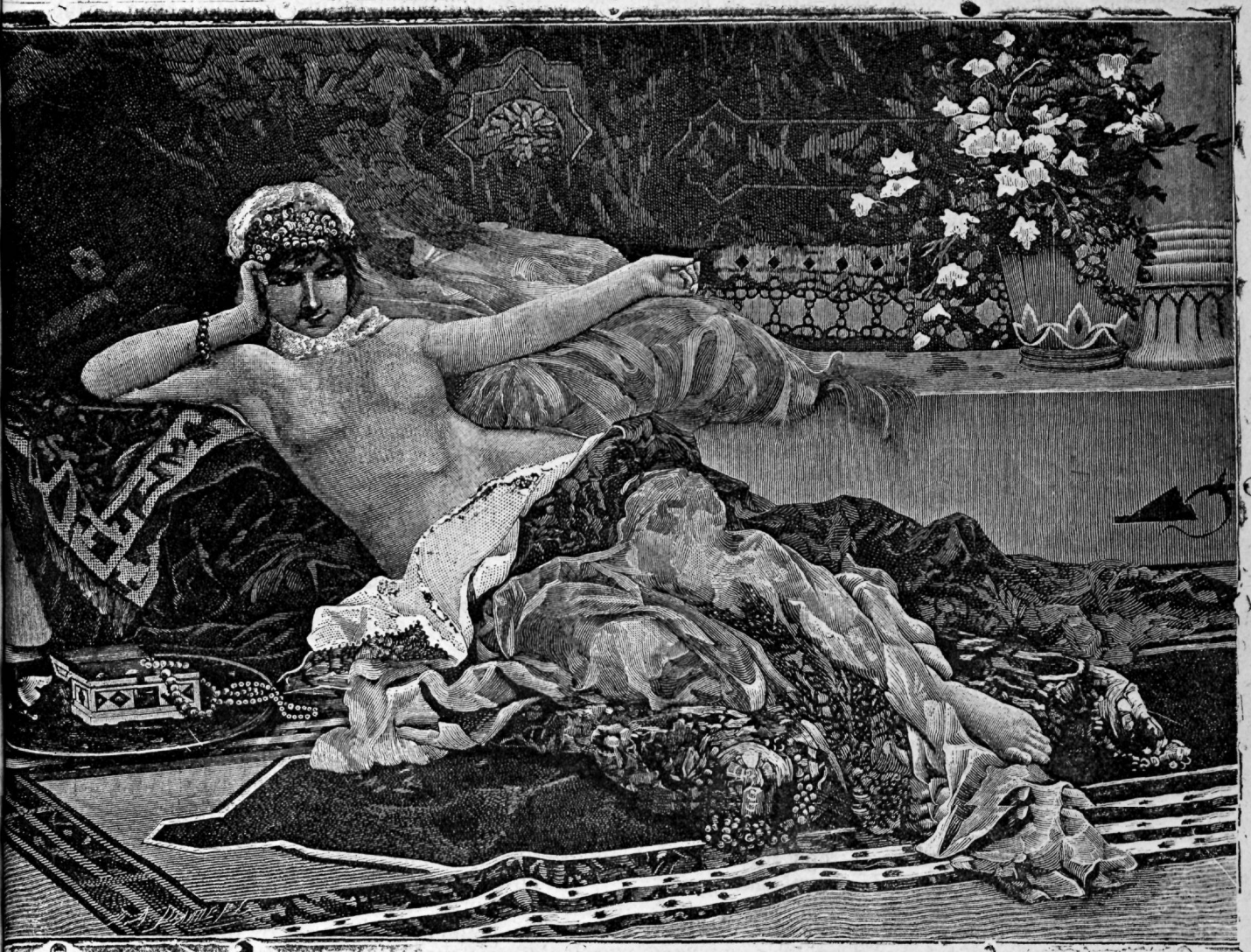
Poisi andis wõerale kätt, ja nagu kewade- linnukele laul, kõlas tema awalik ja lihtne küsimine:

„Ütelge, olge head, teie teate, kas minu isa oskab wagunisi ja laewu teha?“

Herra Pensner.

Juba ammu oli herra Pensner arusaamisele jõudnud, et selles patuses maailmas palju asju on, millest harilik surelik aru ei saa, äramõista ei jõua. Ja et kõiksugu saladused teda juba lapsest saadik wäga huwitafid, siis oli ta tegemist teinud hüpnotismusega, spiritismusega, somnambulismusega, magnetismusega ja, Sumal teab, weel misuguste „ismuste- tega,“ — oli nende alal nii mõndagi kätte saanud, mis harilikule inimesele wast ehk üleloomulik näitas olewat. Kuid see kõik ei wõinud teda rahustada; ta wäsimata waim otfis alataja uusi teesi, kuhu oma raugemata tahtejõudu wäljafallata oleks wõinud. — Kes otfib, see leiab, — ütleb wanafõna, ja weel lähemas minewikus läks hra Pensneri järele- jätmata piüüdmistel korda katse, mis teda tingimata üheks kõige suuremaks meie aja geniuseks tõstnud, tale au ja hülgust, kuulsust ja raha annetanud, ta nime kuldtähtedega kõigi maade kultuuraajaloosse kinnitanud oleks, kui aga . . . noh, kui ta ise aga seda oleks tahtnud.

Juba ammu oli hra Pensner oma haruldase tähelpanemise wõimega oletada wõinud, et alkohol inimese hoopis teistsuguseks teeb, kui ta muidu on. Ja kui monopolkade kinnisulgumiseega temale iseene- sefiki mõistetaw kundede hulk figines (hra Pensner oli nimelt apteker), — leidis see tähelpanef mõju- wat tõendust; peagi wõis hra Pensner enesele kinni- tada, et mitmesugused surrogadid, näit.: liitwa, eeter- baldriani tilgad, pustar, politur jne., samasugusest, kui mitte weel kangemalt mõjuwad. Negade sõja- likkuse tõttu aina puhasaineliste kalduwustega ette- wõetud teod annetasid lõppude lõpuks, kundede juurest saadud muljekeste läbi, hra Pensnerile mõtte, millest ta kinni haaras, nagu uppuga õlekõrrest. Ta jõudis arusaamisele, et see, mida harilikult sõnade all: „lasku täis, joobnud, griffis“ jne. — heal lapsel ikka mitu nime, — mõistetakse, sugugi õige ei ole, sõna tõsises mõttes . . . et see hoopis oluford on, milles inimese hing, waim, tema astralne olewus, tulewaste asjade etteäränagemisele wäga wastuwõtlik on, — asjalugu, mis niisugusesse oluforda langenud objektide sõnadeft ja juttudeft ainult kinnitust leidis. Et hari- likult sarnaseid objektisi lihtsalt marujoobnuteks nimetati, neid igal wõimalusel kindlasse kohta kinni piüüti panna, — sellest ei wõinud ju hra Pensner ennaft sugugi efsitada lasta; teadis ta ju wäga hästi, et päikese all palju asju on, millest ainult sügawa juurdlemise teel aru wõib saada.

Sürgimaal. Saaremi pärl.

Mii siis, hra Pensner oli eespool nimetatud arusaamiseni jõudnud. Temale omase energiaga haaras ta asjast kinni . . . ööseti kubises ta korter sarnastest wanadest teatud kundedest, — objektidest, kellede kallal hra Pensner katseid ja uurimisi tegi. Ruus päewa uitas ta, kui peata kana ümber, — wahetas töötades rohupudelid ära, las kis wanaeitedele äädikapiirituse asemel lõngaõli ja nõiawere asemel karbolihapet wälja, kallas joodikutele laste-balsami asemel kõrwalseiswast pudelist kampweripiiritust... pulbritesse suhkrut panna tahtes, segas ta neid gummi arabicumiga jne. Ruus ööd istus ta uneta oma objektide salga hulgas, tegi tähelnpanekuid, katseid ja ülestähendusi . . . seitsmendal ööl, punkt kell üks, hüppas ta aga äkitelt toolilt üles, fihutas objektid tagantukse kaudu wälja ja hakkas palawikusarnase kiirusega oma ülestähenduste järgi wedelikku segama, selleks peaaegu kõiki laual wedelewaid objektidest järelejäänud olluseid tarwitades. Mõni lihtne

surelik oleks seda wast põrgujoogiks nimetanud, kuid hra Pensnerile oli see ükskõik . . . tema teadis aga, et seesinane wedelikuke tale au ja hiilguse, rikkuse ja kuulsuse wärawad awab — sest wiimaks ometi oli ta oma töö hiilgawa tõrdaminekuga lõpetanud, kõik ta aimdused olid punkti pealt tõeks saanud. Ööõd lõpetades, heitis ta, riidest lahtiwõtmata, puhkama ja magas ilma üles ärkamata paar päewa, kui furnu. Üles ärgates suggereris ta ennast kaheksateistkümneks tunniks wiiskümmend aastat edasi, tulewikuse, ja tühjendas ainsama lonksuga juba enne magama heitmist täidetud klaasi.

— — — — —
Pilgufese aja pärast tundis ta, kuidas kõik ta feha imelikult kergeteks läks . . . kohutawa kiirusega lendas ta ülekaela kuhugi ja — ilma arusaamata, missuguses olukorras ta praegu wiibib ehk kus ta üleüldse on. — Weel pilgufese aja pärast nägi ta enese ees alguses segaselt, siis aga ikka selgemalt

mingisugust majadest piiratud teed, milles ta warsti oma korteri efsse uulitsa ära tundis. Summa imes-
tuslega nägi Pensner, et suurt midagi muutunud
polnud, peale elektrivalgustuse, mille laternad aga
teineteisest sedawõrd eemal seifid, et nad sugugi
rohkem ei walgustanud, kui endised gaafilambid.
Mõned majad olid uueste üles ehitatud, kuna mõned
parandatud näisid olemat. Mõnufas widewikus
rühmas wabrikute poolt samasugune inimestehulk,
nagu see ennegi oli olnud, rurgal seifis samasuguses
poofes, pealtnäha samasuguses koltunud wihma-
mantlis, paks pundunud näoga linnawaht. Tähele-
panelikumalt inimesi waadeldes, nägi hra Pensner,
et ta nendest kedagi ei tunne, et nad kõik tale wõe-
rad on. Ja et ta neid ainult näha wõis, mitte aga
kuulda, siis ärkas ta's äkki tahtmine, ise seal rahwa
hulgas ümber-uidata. Waewalt sai ta seda mõtelda,
kui ta ennaft juba uulitsal leidiski. Ilma, et oma
kordaläänud muutuste üle suuremat imestust oleks
awaldanud, selleks polnud ju nüüd mahti, tõstis
ta kuuetrae üles, — oli wiluõitu, nähtawaste sügi-
fene õhtu ja tibus peent uduwihma, ja sammus edasi.

Uulitsal üllatas teda meeste rohkus, kuna naiha
ühtainuifki näha polnud, — kuid pikema waatlemise
järelle sai ta aru, et need kõik naisterahwad olid,
ainult meesterahwa riietes. Nähtawaste on juba
täieline riiete reform läbi wiidud, — mõtles hra
Pensner, ja tundis ennaft sellest üsna rahustatud
olewat, — mis jaoks sarnaseid filmatorkawaid soo-
wahesi . . . Paksust linnawahist mööda sammudes
märkas ta, et see ka naisterahwas on, mis asjalugu
teda juba weidi imestama pani . . . ning nüüd
märkas ta, et ta ümber igalpool ainult naised liigu-
wad, mehhi ei filmanud ta kusagil. Äkki aga wõeti
tal seljahagi mõlema käe alt korraga finni.

„Tere õhtust, noorsand!“ kostis mõlemilt poolt
peaaegu korraga. Kordamööda mõlemile poole pead
keerates, nägi hra Pensner, et ta kahe — muidugi
meesterahwa riietes — noore naisterahwa (arwata-
waste wabrikutööliste) wahel rippus.

„Mi—mi—mis te tahate? . . .“ kogeles Pens-
ner, — sarnane ootamata kallaleüffimine oli teda
hoopis kohmetuks teinud, — ennaft ilmaasjata lahti
kiskuda püüdes. Kuid nüüd algas mõlemalt poolt
läbifegi päris sõnaderahhe.

„Noh, mis kuulub, kuidas elate . . . kuulfid,
Emmi, kui pehme süüta häälekene tal on . . .“ Em-
miks nimetatu puhkes naerma . . . „noh, aga nüüd
läheme meie poole . . . Sumalufene.“ Ei, misugune
naljakas ülikond tal seljas on . . . kes ta ometi wõib
olla . . . taewas teab, kuidas ta fiia on sattunud . . .“
Ja enne, kui hra Pensner weel milleifki aru saada
jõudis, sai ta äkki ühe laksuwa musu pale peale,
milleleteiselt poolt teine, hoopis hingefinnipannes,
otse huultele järgnes. Kuid see läks hra Pensneri
arwates juba liiale.

„Kui te filmapilk ennaft fiit ei korista, siis kut-
sun ma linnawahi!“ mõirgas ta, ennaft meeleeht-
lifelt mõlemapoolsetest kaisutustest wabastada püüdes.
Plikad puhkesid naerma.

„Wõi linnawahi kutsute, ahahah! tema kutsub
linnawahi. Misugune korralik noormees hulgub
fiis õhtuti niisugustel poolwalgustatud uulitsatel . . .
kutsuge aga peale, waadake, et te' aga kollast piletit
ei saa . . .“

See oli hra Pensneri meeleft juba figadus.
Üleloomulise jõupingutusega wabastas ta ennaft äkki
kirgliste plikafeste ülewoolawatest kaisutustest ja tor-
mas kõrwale, wäiksesse, pimedasse põikuulitsasse,
kuna selja taga kahjurõemuline naer kõlas: „Ah
jätta, Emmi, see on ju wist sõjawäeliste oma . . .“
Hoopis segafelt jookkis hra Pensner weel wähe maad
edasi, nähes kahte kogu wastu tulewat, hüppas ta
aga loomufunnilifelt möödasõitwasse mootorisfe.

„Kuhu käsete, noorsand?“ tõstis autojuht mahe-
daste naeratades mütsi, ja oma meeleepahaks nägi
hra Pensner, et ka see naisterahwas oli.

„Sõidal . . .“ surus ta läbi hammaste, ja langes
hoopis rusutult auto ülestõstetud warju alla patja-
dele. Ta pea käis ringi, sügawaste tundis ta ennaft
eelmise kallalekippumise läbi haawatud olemat, kuid
millegi üle sügawamalt järelemõtlemiseks puudus
wõimalus, mõtted keerlesid ajudes just kui mefilased.
Ja juba sõitiski auto wälja, heledaste walgustatud
tramwaiga peauulitsale. Siin woogas elu, nagu ta
seda enne ainult suurlinnades näinud . . . ja fiin
märkas hra Pensner ka efimesi meesterahwaid. Kuid
tule taewas appi, misuguseid! Ennaft tugewaste
naiste käe najale toetades, waga naeratus näol . . .
hra Pensneril kippus süda halwaks minema, — jalu-
tasid nad, käisid kauplustes sees, jne. Kõige ofsimise
peale waatamata ei näinud hra Pensner ühtki üffi-
kut meesterahwast; nüüd hakkas ta aru saama, mis-
sugust üllatust tema äkiline ilmumine wabrikuplikade
hulgas pidi sünnitama.

Endisest turuplatfist mööda sõites, nägi Pensner
seal ilmatu suurt klaaskatuste ja rõdudega hoonet.
„Õhusõidu jaam,“ luges ta suurte süllaste tähtedega
sildilt. Terwe eespoolne külg oli tabelitega, lennu-
plaanidega ja kuulutustega kaetud, — kuid hra Pens-
neri ei huwitanud see, iseäranis weel praegusel
filmapiigul, põrmugi . . . seda oli ta ju ennegi aima-
nud, et õhusõit suuri edusammusi saab tegema . . .
Suurest peegliklaasidiega magasiinist mööda sõites, —
enne oli seal juudi Schimmelbach'i mütsipood olnud,
tundis ta äkki tahtmist suitsetada. Ta laskis pea-
tada ja astus fisse. Suurte, kõrgete pultide taga
toimetasid paar-kolm müüijat, õigemine müüjannat,
— kuna kasjas ilus, õrna näoga noormees (arwata-
waste ainult rahwa kokkumeelitamise jaoks) istus.

„Mis teie soowite, noorsand?“

„Lubage karp paberossa!“

„Kõhe, olge head tsheff ja suitsuluba! . . .“

„Mis? . . . kuidas? . . .“

„Tsheff ja suitsuluba, olge head!“

Hra Pensneri arwanud õieti kuulwa.

„Kuidas?!“ päris ta weel kord.

„Tsheff ja suitsuluba . . .“ aga — endine aupakkil
hää! muutus korraga kahtlaseks . . . „kes te fiis õieti
olete? . . .“ Rohkem hra Pensner ei kuulnud, — ühe

hüppega oli ta jälle autos, mis kohe edasi wurama hakkas.

„Kurat, noh, mis see siis peab tähendama!“ kuid auto ühetasane pöörin mõjus ta peale sedawõrd rahustawalt, et ta warsti ennast ni palju oli kogunud, et autojuhilt seletust otsustas pärida. . . Ta koputas wiimasele rufitaga selga, ja kui see pead pööbras, algas ta wõimalikult ükskõiksest:

„Kuule, kas sa naisemees . . . tfui, mehenaine ikka . . . kas sa perekonna inimene oled, wõi?“

Sale naeratus ilmus sjofferi ümargusele näole.

„Zumalukene, noorsand, kust siis nüüd meie-sugune meest osta jõuab . . . seda juhtub ju õige harwa. Näe, siin wa' Mätliku Mai sai mehe, — ilus oli teine küll, kui sirgats kohe, aga juba kolme päewa pärast pani kellegi insheneriga plehku... mine wõta enam finni. . .“

„Aga kuule, ole hea mees... tpfui, naine ikka... ole hea inimene, wast on sul meeles, millal seati need suitsutšhekid sisse?“

„Kust mina nüüd seda nii punktipealselt mäletan, noorherra-kene, — küllap wiist siis ikka, kui teistegi tarbeainete tšhekid. . .“

„Aga millal need seati?“

„Eks ikka pärast sõja lõppu, — mina olin ju siis weel üsna wäikene plitakene, siis oli ju. . .“

„Aga kaua sõda kestis?..“ segas teda Pensner ruttu. . .

„Jälle ei tea kindlaste, wõi ma nüüd ise enam kõike mäletan, olin siis ju üsna wäikene. Olla ikka oma wiis, kuus aastat kestnud. Mäletan aga seda, et mehi kolewähe jäi, toiduaineid oli ka wäga wähe, — noh, siis seatigi tšhekid, alguses kõige tarwilikumate asjade jaoks, pärastpoole aga juba kõige peale.“

„Kuidas kõige peale?“ imestas Pensner.

Ra autojuht näis teise teadmatuse üle wähe imestanud olewat.

„Olete wiist kufagilt eemalt, herrakene,“ lausus ta ja jatkas siis endamisi: „iga linnaelanik annab kuu lõpul linnawalitajusele teada, mis ta tulewa kuu jookswul tarwitab, ja saab sealt iga asja peale lubatähed ja tšhekid terwe kuu jaoks. Kõik peab aga enne ettenähtud olema.“

„Ra paberossid?“

„Ra paberossid! nende jaoks peab weel arsti poolt luba olema, kas terwisline seisuford suitsetamist kannatab. . . mõnest kauplusest saab küll ka ilma arstitunnistusega, na' altkäe. . .“

See on siis, tähendab, niisama, nagu meie ajal piiritust wälja lasti, mõtles Pensner.

„Aga kas teil siis raha ei olegi?..“

„Miks ei ole, eks iga asja eest tule ikka hind maksta, ainult luba ja tšhekk peab ikkagi olema. . . aga . . . lubage küsida, noorsand, kust ja kes teie olete?..“

Nad olid kuni sillajalani jõudnud . . . ülewal kaldal oli enne linna aed; Pensneril tärkas tahtmine waadata, misuguseks see nüüd on muutunud. Pealegi hakkas seisuford autos autojuhi wiimase küsimuse tõttu hädaohtlikuks minema . . . — ei wõinud ju

Pensner tale selgeks tegema hakata, et tema, Pensner, 50 aastat tulewikusse rännanud on, ainult sellepärast, et waadata, misugune maailm nüüd wälja näeb. Sellepärast jättis ta küsimuse tähelepanemata, lastis finni pidada ja astus maha.

„Noh, palju läheb?..“ pistis ta käe taskusse.

„Kohe . . . olge head, tšhekk ja sõiduluba!..“

„Ra siin!..“ Pensner jäi imestuse räst alguses otsekui keeletuks, kuid kohe püüdis ta ennast koguda.

„Ma . . . ma . . . ma olen oma tšheki kodu unustanud. . . ma olen siin üsna wõeras . . . teate, ma jõudsin alles eila Brasiliast siia. . . noh, lihtsalt, mul ei olegi tšhekki!..“ puhkes ta wiimaks, julgust wõttes, wälja.

„Sm, Brasiliast te nüüd küll ei ole, seal on ju kõik harilikult pruuniks kõrwenud, kuna teie aga päris walge olete . . . olen ise seal kolm, neli korda ära lennanud. . .“ lausus autojuht külmawerelisel, „ei ole teil luba ega tšhekki, siis sõidame aga politseisse. . .“

Nähes, misugune purustaw mõju tema sõnadel on, muutus ta nagu korraga lahkeks.

„Waadake, noorsand, me' wõiksime seda asja eht wähe teistmoodi korraldada,“ ta pea langes häbelikult norgu, „näete, ma olen warsti juba kuuskümme aastat wana ja ma pole wiimastel neljakümnel aastal weel ühtki nufu saanud . . . meesterahwalt. Kui teie nüüd. . .“

Kaugemale ei lastnud hra Pensner teda kõnelda, — filmi finni pigistades, hüppas ta autojuhi kallale ja suudles teda kümmekond kordagi, kuhu aga juhtus. Siis aga jooksis ta, nii ruttu kui wähegi wõis, treppi mööda ülles, kartes, et see kuuekümmne aastane wanaeit oma kerge tingimise üle pärast kahetsema hakkab. Ülewal peatas ta hinge tõmmates ja waatas tagasi, autojuht seisis ikka weel wana koha peal paigal, samasuguses pooses, nagu ta sinna oli jäänudki, — laewalik õndsus näol, filmad poolpilulil. Mõnel teisel ajal oleks hra Pensner walju häälega naerma plahwatanud, kuid praeguste üleelaniste tõttu ei tulnud tal seda meeldegi. Pooljookstes sammus ta aeda ja langes jõuetumalt tiheda põesa warju pingile.

Taewakene, see on juba liig! Ta oli ju ifegi suuri muutusi ette aimanud; et aga kõik, näit., terwe majanduslik elu sarnase sihi wõtab, seda poleks ta unesti wõinud aimata. Tähendab, nüüd siis. . .

Ta mõtteid segati äkki ühe paaritse poolt, kes endale sinnaasamasse pingile aset wõttis. Ennast ettewaatlikult põesa warju nihutades. . . Zumal teab, wast läheb eht selle pingi peal istumiseks, noh, iseäralist luba ja tšhekki waja, — nägi hra Pensner esimese pilguga, et nad armastajad olid, — naisterahwas, kõrge, mustawerd, teede ministeriumi ametniku mütsiga, meesterahwas, noor, 19—20-aastane, walgetwerd, poisikese wälimussega.

„Aga uskuge, hra Adolf, ma ei wõi ilma teieta elada. . . kui te' ainult teaksite, kui wäga ma teid armastan!..“ kuuldub kirglik suudlus ja tasane

Lääne-wäerinnal. Laudadest kiirelt kokku löödud soldati-tširkuse eesriide taga. Weiderdajad panewad endid riide.

õhtamine: ah, Ulide preili, mis te' ometi teete...
 „Ma ei wõi ilma teieta elada, uskuge, ei wõi... ma lasen ennast maha, kukutan aeroplanilt alla, Jumala eest... sõidame siis minu poole... jah?!“

„Aga kui mammi teada saab...“ kordub jällegi tasane, häbelik sofin.

„Mammi ei saa sellest teada, te' ütlete ju, et Lumpide pool ööd olite... peaasi, ma armastan ju teid, ma ei wõi ilma teieta elada, uskuge... ah — kui te' ainult teaksite... halastage ometi, sõidame siis juba korra!...“

Kuid Adolf kahtleb ikkagi veel.

... „jaah, teil on muidugi hea, teil pole pärast enam midagi, aga mina, kes mind enam wõtab, kui teada saadakse... noor meesterahwas bösel naiste-

rahwa korteris... ah Jumal, mis te ometi teete... noh, hea küll, sõidame siis...“ Ja pingi ots jääb tühjaks. Hra Pensner ei jõua veel toibudagi, kui kaks keskkealist naist, nähtawaste auwäärt perekonna- pead, juttu ajades aeglaselt pingist mööda sammuwad.

„Need Rallupi poisid on ka ühed: uitawad aga õhtuti bulwaril, — üks näis suitsetawatki... noh, kuhu see kõlbab...“ põriseb ühe sügaw basf.

„Ja suwel käisid mõlemad ilma kostümideta suplemas!...“ lisab teine.

„Seesukene! kas tõeste... kus nende wanematel siis filmad on, et järele ei waata.“

„Noh, naine ise on haiglane, wast ehk mäletate, — oli õhusõidu-jaama torniparanduse juures töö-juhatajaks, kukkus kogemata telingitelt alla ja nüüd

põeb juba hulk aega; meest, noh, seda nad ju ei karda. Põris hukka lähewad noored poisid, kes neid siis nii wiimaks wõtab, ehk . . ."

"Noh, küll juba wõtjaid leidub, kuid mis mehed siis niisugustest . . ." ja hääl kaob laugemale.

Gemalt lähineb paarife, nähtawaste tütarlaste-gümnaasiumi õpilane ja gümnaasist. Poisi tõe alt kinni hoides, surub plika teda õrnalt enese wastu ja räägib faastundlikult:

"Ah soo, wõi teie tahate siis ülikooli astuda... Hm, ja, see on aga wäga kahtlane, — teate ju isegi, et meesterahwaste arw ülikoolides wäga piiratud on, et tulewaks semestriks seda weelgi piiratakse . . . nii, et see teil wast ehk asjata energia kulutamine oleks. Muidugi, see oleks ju wäga meelitaw, esimene mees-üliõpilane meie linnas, aga . . ." ja jällegi on nad mööda.

Pensneri pea käib ringi. Juba mõtleb ta ennast jällegi kuulmatusest tagasi suggererida, sest kõik, mis ta kuulnud, on teda hingeliselt sügawaste põrutanud, kui korraga keegi sõjawäelane, kannukseid kolistades, ta juurde astub.

"Wabandage, mu ilus laps, lubate ehk wast istuda?!"

Hra Pensner näeb, et sõjawäelane ohwitser, ilus, blond, keskealine naisterahwas on . . . ja kohe tõmbab ta otsa kippa, kõike oma mõttejõudu suggererimiseks kokku wõttes. Kuid juba ongi sõjawäelane istunud.

"Eks ole tore õhtu . . . aga miks te nii mõttes oleie, mu noorand?!" Ja juba hoiab ta hra Pensneri kätt oma pehmes, aga tugewas pihus . . .

Lähemal filmapilgul on aga suggererimine lõpetatud, ja, kätt sõjawäelase pihust ära tõmmates, lendab hra Pensner endamisi otsatusest, et järgmisel filmapilgul endises olukorras üles ärgata. Ta näeb, kuidas sõjawäelane äkitselt kahe käega õhtu kahmab, siis aga filmad pärani, ehmatanud näoga seisma jääb . . . siis pöörab ta kõrwale. Ütab juba sellestki, — enam ei taha ta midagi.

Wõi siis niisugune faatus ootab tema suguwendi tulewikus! . . . Nüüd tunneb ta, et palju parem oleks, kui ta seda kõike mitte teadagi poleks saanud . . . see on ju terwe ilmatorra pea peale keeramine . . . see on ju wäljakannatamata, see on lihtsalt kurat teab mis.

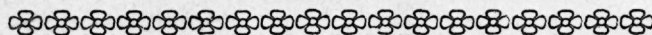
Ta on wäsinud, wäga wäsinud; weel tahaks ta näha saada Bertakest, seda wäikest pruunifilmadega plikakest, kellel nii mahe hääl ja kes arwatawaste teda, hra Pensneri, armastab . . . siis muutub kõik jälle endiseks . . .

Jälle pilgute aega ja . . . ehk ta küll sala aimdusega ennast kõige pahema wastu oli ette walmistanud, kuid siiski, nähes hauaküngast, risti, tunneb ta, kuidas juuksed püsti tõusewad ja wärin üle feha käib. Siis weel . . . äkiline pimedus . . . lehtaw muld . . . kihin . . . usfid, tõugud. Wälgukirusega jõuab ta weel aimata, et ta ise Bertast palju wanem on, misugune wõiks ta siis ise praegu olla . . . ja kohe näeb ta oma pleektinuid luid, kellegi uue

haua tarwis wäljaloobitud, mullahuniku serwal . . . Seda ei jõua hra Pensner enam wäljakannatada, see on ju liig . . . ning üleliigse hingelise põrutuse tagajärjel langeb ta uimastusesse . . .

Rui hra Pensner wiimaks ometi üles ärkas, leidis ta enda oma korterist, sealt samast kohast, kuhu ta jäänudki oli. Uguses arwas ta, et kõik unenägu on . . . kui ta pilk aga laual olewa poolekstiühendatud pudelise peale langes, tuli tale äkitselt kõik meelde. Siis filmas ta riiulil Bertakese pilti, — wäike, ilus näoke, mahe naeratus huultel . . . waatles ennast natuke aega peeglis . . . — ilma wurrudeta ja habemeta, ainult jooned üleelatud kannatuste tõttu terawamaks muutunud . . . Sumalukene, ta polegi ju weel nii wäga wana mees . . . ja langes mõtetesse. Äkitselt kahmas ta laualt selle pooleni tühjendatud pudelise ja wisas kõigest jõust wastu ahju puruks. Ja kuna wedelik klaasi purude wahelt aegamööda pörandawaiba sisse imbus, istus hra Pensner sohvale ja hakkas suure kergenduse tundega omi ülestähendusit tuhandeks tiikiks puruks rebima, näol sügaw enesega rahulolemise ilme . . .

Stublas.

Elukalliduse ohwer.

"Näh . . . kae, Breedid!" pahwatas hingepõhjaft ülesteeema wihaga sõber Peeter ja sirutas oma mõlemad jalad, mille pöödi närused kingad "ehitiid", minu nina alla kirjutusklaual. "Wahi, paremaid mul ei ole . . . Kurat wõtku Saksa-Willemi ja tema jummadanid kõige suitsuta püsirohuga ja kihwtiste gaasidega tiikis! . . . Tõeste, wastikuks lähed see sõda wiimaks — — kel pole saabast jalga panna — — . . . kellel pole jalguigi all! . . ."

"Kuhu sa's ikka hingega pääsed?!" püüdsin mina sõpra trööstida. "Dleme lord niisugusesse ajajärku elama sattunud, siis peame katsuma menitada, kuidas wähegi wõime — hingega ju hauda ikka ei saa pugeda . . ."

"Aga mu ammu plaanissetud wäljasõit Rõmmele?! . . . Kuhu see jääb? . . . Kuhu, pergel, mina niisuguste pöödadega julgen minna? . . ."

"Usna lihtsalt — — süffa wäljasõit senikauaks edasi, kui Amerika saabaste noos Wladimostofist otsaga Tallinnasse on jõudnud, wõi — kuni kindel taks saabaste peale maksma on pandud."

"Aga Maali?! . . ."

"Maalile anna sõjalõpuni hundipais — uhkuse-asjad pole sõja ajal kohased."

"Tola!!! . . ."

See epitet tuli Beetril nii sügawalt südamepõhjust ja niisuguse hingelikkusega, et ma isegi seda tale pahaks ei juutnud panna, et ta oma pahema jala saapaga minu süüwärske armulaulu, mille riimidki weel hästi wälja polnud wiilitud, ära mää-

Inglaste poolt alla heidetud Sassa afumaadel Aafrikas. Raitserdugete panemine pärismaalastele.

Surm.

Kord püsirohuhuisu sees mu ette ilmus surm ja ütles: „Kuule, sõjamees, kas tead kus õigus — arm?“

Eiis julgelt silma waadates ma hüüdsin surmale: „ta seal“ — ja pühkas uhkuses lõin filmad ülesse . . .

Surm vastas naerdes: „wõitleja, sa oled effiteel — sealt otsid armu asjata; ja petetud saad veel!“

Ei ilma peal — ei ülewal wõi armu leida sa — ta peitub külma mulla all, kus saad lord hingama.“

R. Raafik.

11. 10. 16. Gesliinil.

ris ja parema jalaga minu tindipoti laual ümber lükkas.

* * *

Mõni päew hiljem oli sõber oma katkiste saabastega jälle minu juures, ajaleht pihus, ja nurus minu kallal, et ma temaga kaasa lähaksin — saapaid ostma.

Ma põiklesin küll vastu, ennaft sellega wabadades, et mul saapanahast niisama palju aimu on, kui jaanipäisel pörsal apelsinidest. Kuid Peeter ei annud hingeasu: pidin wiimaks ometi endale suwepalitu, millel wäljanägemise poolest Peetri saabastega paljugi ühist, selga kiskuma ja Peetri järele oma armsast pööningu kambriist järsku treppi mööda alla ronima hakkama.

Trepi üheteistkümnenda astme peal (see aste on mul sellest ajast saadik iseäranis peas, kui ma sealt lord, „Tsentralist“ tulles, suure raginaga tagasi kukkusin! . . .) kahmas Peeter ägedalt minu tuuekäigest kinni:

„Tead, Bredik, miks ma just täna tulin? . . . Tänahest päewast hakkab terwes riigis jalandude taks maksma . . . — nüüd wõib juba saapakaupmeeste jutule minna. Beame ainult ruttama ennekui paremab wälja walitakse.“

„Kas kipitad jälle Maaliga Nõmmele sõita wõi?“ õrritasin mina.

Peeter ei wastanud midagi, waid keris, paar astet minu ees, nagu wärten trepist alla.

Kokku saime alles Wiru uulitsal, kus Peeter weidi seisatama jäi ja minu tuuekäigest uueste kinni haaras:

„Tead, Bredik, kuhu poole nüüd sammud seame?“

„Eks siis wiist ikka saapapoodi — ega's karakusekuratoriumi teemajast saapaid iflagi osta saa,“ arwasin mina asjalikult.

„Noo — jah, saapapoodi — aga kuhu? . . . See pole ju ükstapuhas. Waat' mina tean — siin lähedal on üks saapakauplus . . . perenaine on tore inimene, Maali hea tuttaw . . . Seal ei nõoritawat nii . . .“

„Minu pärast wõi pörgu!“ urisefin mina ja judifin isutult sõbrale järele, kes nagu dragun täie hooga ees „ratsutas.“

* * *

Mõne minuti pärast olimegi saapakaupluses' mille perenaine Peetri Maaliga tuttaw ning — kus „ei nõoritawat“ . . .

Pood oli peaaegu tühi — kui meie lihawat perenaist, tema suuri kõrwarõngaid ja umbes paarikümmend kuldõrmust, mis ühises kogus üle poole poe ruumist enda alla wõtsid, arwesse ei wõta.

Kiulitel olid mõned paarid lapsekingi, mõned karbid — wististe saabastega, kaks-kolm paari wilta ja paari neli poolwõidimud sääresaapaid.

„Tahaksin — hm . . . paar meesterahwa kamasijfi — hm . . . takfi järele,“ algas Pee-

ter kõhatades — wististe tundis ta Maali hea tuttawa ees samajugust aukartust, nagu esimesetalwe koolijüts kiriherra ees.

Perenaise lihaw nägu kiskus enese pilkawale naerule:

„Ah-äh-äh! . . . Waat' kus alles onupoeg on: teised ostawad saapaid ja la järele, tema aga — ta kssi järele! . . . Ei, herra! Minu poe saapad takssi järele ei jookse.“

„Kudas nii?“ imestas Peeter: „Taks on ju ometi, nagu igas ajalehes seisab, kaubanduseministri poolt maksma pandud?“

Perenaine pani käed uhkelt puusa ja wahtis häwitawa pilguga Peetrile otja:

„Soo-oh, wõi nii? . . . Siis takssi järele? . . . Noh, eks wõtte siis . . . „takssi järele“ — wõtte aga niipalju kui soowite! . . . Siin on kõik, mis mul on . . . Ja kui teie siit omale „takssi järele“ saapaid ei leia, siis minge oma ministri juurde, wiige tale minu poolt palju terwisid ja ütlege tale, et ta takssi järele taewa wõib minna, kui patud lubawad — minul selle wastu midagi ei ole. Minu käest ei saa ta aga takssi järele omale titekingigi — — jah! . . .“

„See on . . . kudas ma n'd pidin ütleva,“ kogeles Peeter, halenaljakat nägu tehes. „Ega 's ma n'd just päris . . . nii öelda . . . päris takssi järele just ei nori — — see pole minu moodki . . . ma tahtsin öelda — — moodi järele . . . näh, moodi järele . . . Olen noor mees ja kosjalanditat pealegi . . .“

Perenaine naeratas, aga juba paarkümmend kraadi sõbralikumalt kui warem.

„Mina aimasin, et tuul pöörama hakkab, ja lisasin ka oma poolt juurde:

„Misjugune noormees see meie ajal siis õige takssi norima hakkab — kas nüüd kellegil raha puudu on wõi?“

„See on juba teine jutt, nooredherrad! . . .“ sõnas perenaine muigades ja kadus poe taharuumi. Paari minuti pärast oli meil sületäis saapaid ees letil, kuna „poeproua“ meile tooli pakkus ja jalga palus passida.

Algas walimine.

Peeter walis ühe paari wälja ja hakkas jalga tõmbama — — rats! . . . ja saabastest polnud muud järele jäänud, kui ainult kanepised tripid . . . Teise paariga oli lugu samajugune. Kolmas paar juba „õnnestas“.

Hakkasime hinnast kõnelema.

„Kolmkümmend wiis rubla,“ seletas „Maali hea tuttau, kes ei nõõriwat“ niisuguse asjatundlikkusega ja rõhuga, mis isegi kõige tingijema inimese juu kinni pidi panema.

„Bergeli nahk!“ sõistas Peeter mulle kõrwa sisse: „Mul kõigest 35 rubla taskus ongi — — peab wist küll sellest juutäiest suu puhtaks pühkima.“

„Ara aga taksi hing!“ õpetasin mina.

Wiimaks wõttis Peeter südame rindu ja pakkus walitud saapapaari eest — korra pealt 30 rubla.

Madam naeratas ainult:

„Ei selle hinnaga saa nüüd paari pastlaidki! Riigiwolikogu keelas riigis wafikate tapmise ära, nüüd pole enam kusagilt nahka jaada. Sellepärast on nahahind hirmsaste tõusnud.“

Meie jääme wiisakuse pärast „poeprouaga“ nõusse, kirusime paari sõnaga sõda ja Saksa-Wilemit ning lisasime lõpuks hinnale 2 rubla juurde, kusjuures Peeter tasahiljuteksi ka Maalit ja tema soowitust madamile meelde tuletas. Ajasime juttu ja tingisime weel . . .

Wiimaks saime kaubad kofku.

Ma pole ilmas enam õnnelikumat inimest kunagi näinud, kui minu sõber Peeter, kui ta, saapapaar kaenlas ja tase tühi, minu ees poe uksest wälja tormas.

* * *

Järgmisel päewal lugesin ma „Päewalehest“, et hommiku wara olla kojamehed Härjapea jõest kellegi tundmata nooremehe surmukeha wälja tõmmanud.

Surmukeha olla õige intelligentlise wälimusega, muidu kestmiselt riides, aga katkiste saabastega. Tema taskust leitud järgmise siuga kiri:

„Arge mu nahka pärast surma enam nulgima hakake — see on tõsise Weneriigi alama oma ja seda on elus juba küllalt nülitud. Olen ise oma elule otja teinud. Minu surmas wõite süüdistada — kas J. madami, kes X. uulitsal saapapoodi peab ja minu mahajääja pruudi teada kedagi ei nõõriwat, wõi — kui soowite — kaubanduseministrit, kes minu lähinewaks pulmapäewaks üleüldist jalanõude takssi ei suutnud maksma panna. Ma ostsin omale weel eila uued saapad . . . oma wiimase raha eest! Ja kui ma õhtul need saapad jalga panin ja pruudi poole läksin, siis jõudsin ma sinna päris paljajalu. Sest mu uute kamas-side tallad olid niinekoorest ja paberist, kuna komsad wäljawaolitid kaalifatest olid tehtud. Ma olen hirmsaste petetud ja oma pruudi ees lõpulikult arahäbistatud. Ja see sundiski mind elu wõtma. Soowitan surses, et kõik kingsepad ja saapakaupmehed selle asemel, et ligimest koorida, tallanahast tehtud nisaji hakkaksid lutsutama. See olla terwisele hea ja täitwat isegi suhkru aset. Sumalaga, werine ja jäle ilm!“

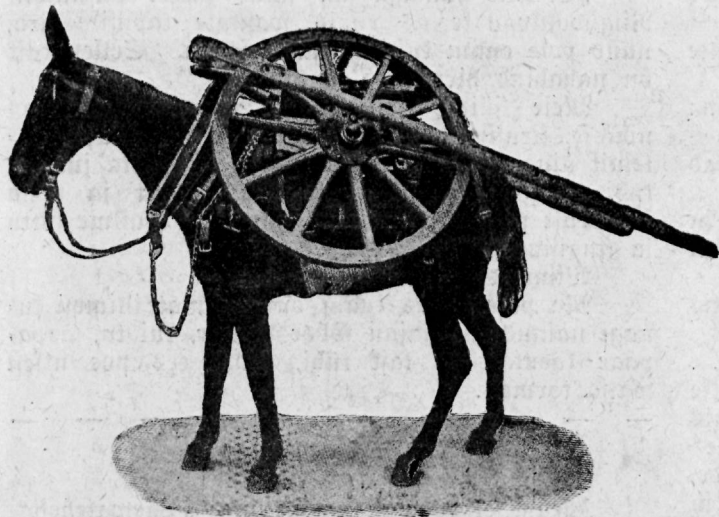
Peeter.“

Ma olin, neid ridasi lugedes, enam üllatatud, kui pörotatud: niisugust sügawat tundelikkust ma Peetrilt mitte poleks oodanud, et tema, nagu keel-aja rüütel, tundmuste ohwrina surma läks.

Preedit Tõht.

Italia väerinnal. Sobueesjel kerge mäesuurtükiga.

Kaks tundmust.

Kui kutsub meid wõitlema wõitlusesarw ja lõhkewad kuulid — shrapnellid — kui wastas on wihane waenlase parw, siis unuwad kodused kallid . . . ja edasi tormates werisel teel, ei iialgi nõrke — ei wärise weel . . .

Ees märgates häwitust — surma ja tuld; ei kartma löö wõitleja weri. — Kui lõhkewast kuulist lööb pilwesse muld, siis hinges on mässamas meri — siis waimustab wõitlejat werine mäng ja: wõita, ehk — surra, on südames tung . . .

* * *

Kui wäsiwad wõitluschääled . . . ja wait on loodus — siis waikib ka wiha, mis häwitas — purustas tundmused kõik — ja hinges lööb hiilgama eha. Siis elu ja armastust kodusel teel ka igatseb wihase wõitleja meel . . .

Sest — südamest läbi käib heledam wäik, mis meelitab pisara põske — see: «— koduse kallima armastaw pilk, (ta järel on igatsus raske!) Ta surmaga weristel wäljadel käib ja surres weel wõitlejat waimusta' wõib . . .

1. XI 16. Eesliinil.

K. Kaasik.

Sütär tuleb ema juure külla.

Äritatud olekus astus kaheljakümnekahelja aastane Grethe Dorn pea niisama wana Trina Dönsch'i tupp. Mõlemad naisterahwad ei olnud aastate eest jõbrannad olnud, kuid nüüd, kus nad waestemajas kõrwuti elasid, oli nende wahelord kaunis naabrilikuks kujunenud.

„Mõtlege ometi, naabriproua, ma sain kirja Bergen op Zoom'ist. See on ometi Hollandis? Kiri on ka Hollandi keeles kirjutatud. Mõnest kohast saan aru, sest keel on wäga meie keele sarnane; kuid mõnest kohast ei saa ma kudagi jagu; juba pooltundi uurin neid lohti, nii et silmad aina walutawad. Kes oskaks küll Hollandi keelt?“

Trina Dönsch wõttis kirja, pani prillid oma kõwerale ninale ja katsus sifust aru saada, kuid tal ei olnud arusaamist. Ta ei jõudnud trükitud kohanimest „Bergen op Zoom“ ja kuupäewast „18. juuli 1904“ kaugemale. Siis mõtles ta weidi järgi.

„Dodate wähe! Hollandi keelt? Kas Carsten Wandmaker mitte Hollandi keelt ei oska? Ta jutustas meile, et ta noores põlwes pikemat aega Amsterdamsis elanud. Kuigi ta seal kaua aja eest oli, ei ole ta ehk weel kõik ära unustanud!“

„Teil on õigus. Carsten Wandmaker! Kui imelik see küll on, sest tuleb ta juba.“

Grethe Dorn koputas julgelt wastu akent, mille taga mustas riides meesterahwa fogu nähtawale tuli. Siis hüüdis ta, nii waljult kui wõis: „Herra Wandmaker, astuge mõneks silmapilguks sisse.“

Kutsutu nikutas sõbralikult pead. Ta wiist lausjaski mõne sõna, sest ta huuled liikusid.

Warsti awanes uks, ja Wandmaker astus

tuppa. Ta oli wäike, kolkukuiwanud mehike, kelle jalga si mustad wiltkingad ehtisid. Seljas oli tal must fuub ja kaelas must kaelaside. Ta tühjalt pealael ilutjes must mütsike.

Grethe Dorn lükkas tale tooli lähemale. „Wõite istet, herra Wandmaker!“

„Tänan, tänan! Olen tõeste wäsinud, wanad fondid ei kuula enam sõna! Wõite enesele ette kujutada: ju wäike jalutuskäik aias wäsitab tuntuwalt. Ja teie, te wõite naerda, sest te olete weel laps! Kui ma kaheljakümnekahelja aastane olen, et küsinud ma millegist. Siis tantsiisin ma weelgi, ja tõeste ja tõiselt — tantsiisin. Teate, oma lapselapselapse pulmas—“

„Tajah! Herra Wandmaker, sellest olete meie jutustanud!“ Grethe Dorn segas teda, sest kui wanamees jutustama pistis, ei tundud ta otša ega äärt. „Waadake, herra Wandmaker, praegu sain kirja. Ta on Hollandi keeles. Kas te ei wõiks teda ümber panna?“

Wandmaker wõttis kirja pihku, pani prillid ninale ja hakkas lugema.

„Sellest saan aru, proua Dorn! Weel kolm aastat tagasi lugesin wahetwahel hollandikeelseid raamatuid. Kiri tuleb Bergen op Zoom'ist ja postile pandud 18. juulil 1904. Dodate wähe, käekiri on weidi wähe, pean natuke uurima. Soo, küll läheb. Ma loen kohe Saksa keeli. Armas ema—“

Proua Dorn, kes wahepeal maha oli istunud, tõusis äritatult püsti.

„Mis seal on? Armas ema? Siis ei wõi kiri mulle olla!“

Wandmaker wõttis ümbriku ja luges adressi. „Eiisfi! Proua Margarethe Dorn, Wieding, Sak-

Wõitlus traattõfetes. Joonistus Wene-Jaapani sõjast.

jamaal, Karoline-waestemaja. Siin ei ole kahtlust, proua Dorn, see olete teie!"

"Mu Zumal, mu Zumal, mis see küll on, kõik on nii imelik!"

Ta wankus ja oleks tasakaalu kaotanud, kui mitte Trina Dönsch juure ei oleks ruttanud. "Proua Dorn, naabriproua, mis on teiega juhtunud? Te wärisete üle terve keha! Istuge! Soo!" Ta lastis proua Dorni ettevaatlikult toolile libiseda. Grethe Dorn'i seisukord paranes pea, nii et ta Wandmakeri wõis paluda edasi lugeda. Ja kuna Wandmaker waewajelt kirja luges ja tõlkis, waatas tale Grethe Dorn imestanult otja, ja katsus iga sõna ta huultelt, nagu enesesse imeda.

Nii siis: Armas ema! — Siin seisab tõeste, proua Dorn. — Kellegi herra von Beer'i läbi saan oma suureks rõdemuks teada, et Sa weel elad. Lapsepõlmes lahkusin Sinu juurest, siis kirjutasid Sa mulle wähe ja warstigi kaotasime üksteise silmist, sest mu kasuwanemad rändasid Batavia'sse, ja Su adressi ei olnud wõimalik kufagilt kätte saada. Oma terve eluaja olen Hollandi-Indias mööda saatnud — see on wäga ilus ja soe maa — ja nüüd, kus ma Hollandis elan, wärißen ikka külna pärast. — Tead Sa, armas ema, Sa elad iflagi weel mu mälestuses, kuigi meid saatus ju ammu lahutas. Nagu ju pilt mu filmade ees wiibib, pead Sa wäike, ilus naisterahwas olema, kes ikka nuttis. Ma tean weel selgeste, kuidas Sa minu forra käele wõtsid. Ma silitasin Su palgesti, ja siis woolasid Su pisarad alalõpmata mu käele, need olid Su pisarad. Kui wana wõisin siis olla? Kõige enam wiis, kuus aastat, sest kuue-aastasena läksin Gravenhage'sse kasuwanemate juure. Armas ema, seal olin ikka nagu laps kunagi. Su onupoeg von Steen läks warsti rikkaks ja oli Batavias üks tähtsamast meestest. Ka mina etendasin seal noores eas — nii kahetümne ja kolmekümne wahel — oma oja, sest olin ilus. Siis läksin suurkaupmees Pieter Heemskerck'ile mehele: ta oli kakskümmend aastat wanem, kui mina, ja on nüüd ammu surnud. Lapsi meil ei olnud. Mu kasuwanemad on ammu surnud. Nüüd istun ükfinda: raha mul elamiseks on, ja, kaunis rikkalikultki. Muret ega häda ei ole ma elus tunda saanud, kuid siiski puudus midagi. See olid Sina, armas ema! Ma elasin paradisklududes maades, kuid ometigi ei olnud see midagi selle wäike aiakese kõrwal, kus ma Sinu käe kõrwal lapsepõlmes mängisin. Tead, seal seisis suur õunapuu, mille lehtede wahel siin-seal sügijeti õunad filma paistid. Ja puu all oli roheline muru. Seal istusin Sinuga sagedaste. See oli kõigi asjade algus, nagu üks suur Hollandi kirjanik ütles, keda Sa muidugi ei tunne. Rahjaks olen Saksa keele ära unustanud, sest me juures ei õsanud keegi seda keelt; ainult üks sõna on meele jäänud: Mutter (ema)! Ma pean Sulle Hollandi keeles kirjutama; küll Sa wiist kellegi leiad, kes Sulle ta ümber paneb. Wõib olla, jõuan ise warem päralt, kui Sa need read kätte saad. Sest kui kiri posti jõuab, istun

ma juba rongis, et Su poole wurada. Südamliku terwitusega Su Sind armastaw tütar

Therese Heemskerck."

Grethe Dorn nägi õige naljakas wälja. Ta näolt paistis piirita imestus, sellejuures oli ta parem käsi ülewal, nagu tahaks ta mõnda lööki tagasi tõrjuda.

Kui Wandmaker kirjaga lõpuni oli jõudnud, pani ta kirja hoolikalt kofku ja pistis ümbrifku, sest ta armastas wäga korda. Takkis wahaeag. Trina Dönsch oli oma kitsad huuled kofku pigistanud ja waatas oma naabrinnaile wäikeste filmadega otja.

"Jah, naabriproua, see on kõik! Ma ei teadnudki, et teil ka tütar on."

"Ei," ütles Trina Dönsch tujaselt, "see on aga uudis, ja ometigi elame juba kümme aastat kõrwti."

Wandmaker raputas pead. "Imelik, tõeste imelik."

"Teil ei olnud ju mehega aimusti last," küsis Trina Dönsch äritatult. "Ma tundsin ju teid te laulatuje esimesest päewast jaadik. Näägiti weel palju sellest, et te mees enesele naise wäljastpoolt linna kofis. Ja jeda tean kindlaste, et te ka leff ei olnud. Õpetaja nimetas teid neiuks, ma kuulsin jeda ise. Ja nüüd — see on imelik!"

"Siin peab ekfitus olema, proua Dorn! Ei wõi teifiti olla!" ütles Wandmaker, et tumma Grethe't rääkimisele sundida ja Trina Dönsch'i jutumulinat waigistada.

Tuuris kaunis kaua, kuni Grethe Dorn rääkima hakkas. "Ei ole ekfitus, herra Wandmaker!" Wäiksel, tafasel häälal tulid need sõnad üle Grethe Dorn'i huulte.

Trina Dönsch tõusis püsti ja löi käed kofku. "Mu Zumal, naabriproua! Kui me jeda oleksime teadnud! Me pidasime teid ikka — —"

"Mis te tahate ütelda?"

"Mitte midagi, ma arwan ainult! Keegi ei teadnud, et teil ka laps on. Seda ei oleks te saladuses tohtinud pidada!"

"Nii oli wäga imelik! Et nüüd kõik wälja tuli, jutustan teile loo. Enne meheleminekut olin kaks aastat kihlatud. Pidiid pulmad tulema, seal suri mu peiqmees. Ja — pool aastat hiljem sündis mulle tütar —"

Trina Dönsch pööratas filmi.

"Laps jäi oma kuuenta eluaastani mu wane-mate juure; siis nägi teda mu Hollandi onupoeg — tale meeldis laps nii wäga, et ta oma lapses wastu wõttis. Tal enesel ei olnud lapsi. — Laps oli wäga ilus, ma näen teda weel praegugi oma ees —"

Ikki hakkas ta nutma; tale tuli kõik meelde, nii et ta enam edasi ei suutnud rääkida.

"Naabriproua," hüüdis Wandmaker, "rahustage end! Te saate warsti oma tütart näha."

Trina Dönsch ei olnud nende teadmistega weelgi rahul. "Teadis te mees, et teil tütar on?" Grethe Dörn raputas pead.

„Ma ei lausunud tale sõnagi!“
 „Te petsite meest? Häbi, häbi! Ja, ma saan aru, oleks ta seda teadnud, ei oleks ta ka teie võrku sattunud.“ Wana naine oli enese vihaseks rääkinud; ta väiksed filmad välfusid.

„Rahustage, rahustage end, proua Dönjch,“ katjus Wandmaker teda rahustada.

Grethe Dorn aga vastas rahuliseks: „Laske ainult, herra Wandmaker! Ma tean, kuis asjalugu on. Ta ise tahtis mu meest saada, ja ma tõmbasin tal kriipsu läbi arwe; seda ei või ta mulle andeks anda.“

„Ja kui see ka nii oleks? Ma ei oleks teda vähemalt petnud, ja ta oleks wiisaka naise saanud!“ Sellega tõusis ta püsti ja läks uksest välja. Kui ta väljas oli, löi ta ukse vihaseks finni.

Grethe Dorn ohkas. „On see aga pahur inimene. Nüüd tean ma, miks me kunagi hästi läbi ei saanud: ta ei ole mulle kunagi andeks annud, et ma oma mehele läksin. — Ah, see on nüüd ükskõik! Nüüd tuleb mu tütar; mis te sellest arvate, herra Wandmaker? Peate mind pahaks inimeseks?“

Herra Wandmaker täuskas. „Aga naabriproua! See sündis ju ammu aja eest, ja keegi vähegi tark inimene ei loobi sellepärast te peale kiwa! Ja üleüldse! Teid wabandab ju teie wahelkord — pidid ju warsti pulmad olema; — pulmad oleks kõik heaks teinud, kui mitte saatus teilt peigmehe ei oleks riijunud. Tõeste — Wahest see —“

Herra Wandmaker silitas oma käsi ja otsis sõnu.

„Mis te arvate?“ küsis Grethe Dorn, nagu ootaks ta kohtunikult tema otjust.

„Wahest see, et te mehele midagi ei lausunud, see oli ometigi —“

„See oli paha, tahate ütelda?“

„Sumala pärast! Kuid süiski ei olnud asi korras! See on minu tähtsusetu arwamine, naabriproua. Süiski, kui põhjused arweesse wõtta — Sumal, jah —“

„Ma tean, herra Wandmaker, et ma mitte hästi ei ole talitanud. Kuid asi oli nii, et hädaft ja waewast tahtsin välja saada. Mu mees oli ju wanapoisina — te tundsite teda —“

„Jajah! Ma tean, mis te ütelda tahate; ta oli weidi wäiklane, wõi ütleme: korraarmastaja!“

„Jah, see'p see oli. Oleks ta kõik teadnud, ei oleks meist paari saanud.“

„Wõib olla!“

„Mu lapsel oli elu hea, miks ei pidanud ma enese eest hoolt kandma?“

„Jajah! Ma saan aru, kuid süiski segab miski.“

„Ja see on?“

„Et te oma lapse wõisite ära unustada.“

„Kes ütleb teile, et ma ta ära unustasin!“

„Koh, teie ei rääkinud lapsest sõnagi, ka süis, kui te mees ju ammu oli surmud. Me oleksime ikkagi wähe kuulnud.“

„Teil on õigus, kunagi ei rääkinud ma temast sõna. Eestimisel abielu-aastatel olen fagedaste enesest lapse järgi kirjendanud. Me abielu oli lasteta; oleks mul üksainuski wäike olemus olnud, ma oleks oma üfildusest kuidagi jagu saanud. Lastad rahustafid mind, kuid oma last ei ole ma weelgi täitsa unustanud. Ta seisab weel praegugi mu ees punaste põskedega ja walfjate juustega. Ja ikka, kui ma jarnast last näen, pean ma ta pead sililitama. —“

„Sellepärast armastate te lapsi — mälestus —“

Grethe Dorn nitutas. „Jah, see on põhjus; pean ikka oma lapse peale mõtlema.“ Ta hakkas mõtlema. Süis löi ta äkki käed kokku. „Ja nüüd pean teda jälle nägema, ta on, wõib olla, juba linnas! Ma ei wõi sellest aru saada, ei suuda aru saada!“

Trina Dönjch oli wahelpeal toast tuppa jooksnud ja kõigile uudise tulikuumalt teada annud: „Mõtlege ometi, naabriproua, Grethe Dornil on tütar. Tüdruk tuleb Hollandist siia ja on, wõib olla, juba päralt jõudnud. Mõisjugu lugu!“

Poole tunni pärast teadsid seda kõik, ja kui lõunajõök algama pidi, ruttasid kõik waremalt saali. Ja kui nad seal oma kohtadel istusid, pomisesid nad ijegi palwe ajal, mida wana kombe järgi kõige noorem nende hulgast pidas. Kõik ootasid Grethe Dorn'i, kuid ta ei tulnud. Kui suppi ümber kanti, tuli isand Wandmaker. Ta wabandas proua Dorn'i, see olla wähe haiglane ja tahta lõunat oma toas süüa. Trina Dönjch naeris pillawalt, mõned naisterahwad ta läheduses hirwitafid. Herra Wandmaker waatas neile trahwiwalt otfa, kuid naifed ei lastnud end segada, waid tegid pahatahtliski tähendusli. Oleks aeg, waestemaja juurendada ja wäikelaste hoid juure asutada. Keegi wana, wana naisterahwas, kes ka õige pahaste kuulis, ei olnud weel siamaani aru saanud, mis Grethe Dorn'iga sündinud. Ja nüüd jutustas Trina Dönjch tale terve loo täiest kõrist kõrwa. See tekitas palju rõemu naiste, ja ka weidi rahulolematust meeste seas. Trina Dönjch tundis aga rõemu, et ta oma wõistleja patu terwele ilmale oli teada annud.

Sõõmise ajal sõitis aga tõld hoowi. Kõik jätsid sööma pooleli ja ruttasid afende juure. Ka kõige wanem naisterahwas, kes muidu kunagi üles ei jõudnud tõusta, ruttas aina juure. Si olnud kahtlust, tõllas istus Grethe Dorn'i tütar.

Kutsar hüppas pulkilt ja awas ukse. Süis aitas ta wäikse, wana naisterahwa tõllast välja. Kõik waatasid tale imestanult otfa: oli see süis laps? Si olnud wõimalik! Oleks see waestemajas olnud, oleks ta tingimata kõige wanem olnud.

Wandmaker ruttas, nii ruttu, kui wõis, uksest välja. Ta pidas oma kohujeks, naisterahwast, kes Sakfa keelt ei osanud, ta ema juure wiia.

Tõlla wurin oli ka Grethe Dorn'i ta mälestustest aratanud. Ta jüda peatas: weel mõni filmapiik, ja ta tütar puhkab ta käte wahel. Ta ütles endale: ju tütar on ka wana naisterahwas,

„Teie olete nii wapper, Wasfili, et mul tuline himu on en-
nast teile wangi anda.“

„Rõigesuurema lahtusega, Alulina, wõtan teid kolmets päe-
waks, kuni oma ärasõiduni, wangi!“

ega ja teda enam ära ei tunne. Ta ees seisis ikka
weel kuue aastane tütarlaps. Ja nüüd, kus ta
oma tütart pidi terwitama, unustas ta kõik ära,
mis ta enesele walmis oli mõelnud. Ta tegi sil-
mad kinni — sammud — üksikawanes —

Mis see oli? Ta ees seisis Wandmaker ja ta
kõrwal keegi wäike, puruwana naisterahwas, kollase,
woldise näoga. Ta tahtis küsida, kuid ei jõudnud.

„Proua Dorn, siin toon ma teile te tütre!“

Mõlemad wanad naisterahwad waatasid üks-
teisele imestanult otša. Grethe Dorn ei katsumudki
püsti tõusta, et oma tütart terwitada.

„Mutter“, ütles lõpuks tütar, üksik Satja sõna,
mis ta weel teadis. See sõna kõlas Grethe Dorn'ile
imelikult wõikana, nii et ta temast aru ei saanud.

Nüüd ütles tütar midagi Hollandi keeles.
Wandmaker pani selle ümber: „Kuis ma rõemus-
tan, et sinuga kokku sain, ema. Kui ilus ja weel
oled.“ Emale tundusid need sõnad külmadena.

Wõib olla, tuli see sellest, et nad kolmanda
isiku suust läbi läksid.

Herra Wandmaker süttas ühe tooli lähe-
male, sest seismine läts Hollandi wanaprouale
raskets. Ta nägi wäga wana ja fortjus wäl-
ja, nii et ema weelgi noorem näis olewat.

Wandmaker süttas toolid üheteise külge,
ja alles nüüd andis tütar emale kätt. Grethe
Dorn kahmas käe pihku, kuid lasi ta kohe jälle
lahti.

„Su käsi on külm,“ ütles ta wärisedes.

Hollandlane waatas Wandmakerile kü-
siwalt otša. See tõlkis: „Te käsi on külm,
armas te ema.“

„Jah, mul on ikka külm. Kui inimene
kolmkümmend aastat Batavias on elanud, siis
ei wõi ta enam Europa ilmastikuga harju-
da. Kui ma kodus olen, ei wõi ma isegi su-
wel ilma tuleta olla. Kuid ema käsi on pehme
ja soe.“

Wanaproua silitas ema kätt.

Sutuajamine ei tahtnud edeneda. Wand-
maker pidi iga sõna tõlkima, ja see nõudis
aega. Nüüd alles sai Wandmaker aru, et ta
Hollandi keelt, mida ta hästi lugeda ja kirju-
tada wõis, siiski õige wähe tundis. Wõi tuli
see sellest, et proua Heemskerck'i Hollandi keel
Indias teise kõla oli omandanud?

Kui nad umbes pooltundi olid juttu
ajanud, ei olnud nad üksteisele weel sugugi
lähemale nihtunud. Ema ja tütar olid üks-
teisele weel täitsa wõderad. Jah, Grethe Dorn
tundis midagi wastikut selle naisterahwa
wastu, kes ennast tema tütreks pidas.

Dhtul lahtusid nad üksteisest. Tütar
lubas teisel päewal weel kord tulla. Ta ula-
tas emale käe ja waatas tale otša.

Grethe Dorn ei suutnud tale kuigi kaua
otša waadata. Tütar lasi ema käe alla wa-
juda, kuna ta ise sealjuures sügawalt ohkas.

Teisel päewal sai Grethe Dorn oma tütrelt
kirja. Tütar ise ei tulnud. Wandmaker luges need
paar rida ette: „Armas ema! Olen nõuks wõt-
nud, hommikuse rongiga ära sõita. Mis jaoks
peame weel üksteist nägema? See on meile mõle-
mile koormaks. Me oleme üksteisele wõderaks läi-
nud. Kuid kirjuta, armas ema, kuidas Su elu on.
Ra mina kirjutan Sulle. Kui Sulle raha waja
läheb, siis saadan Sulle! ma ei tea, kuhu oma
raha panen! Ela hästi, — armas ema, nii wõin
Sind ometi nimetada?“

Grethe Dorn ohkas sügawalt, kui Wandmaker
tale need sõnad ümber pani. Kuid see ohke tuli
kergest südamest; terwe õõ ei olnud ta maganud,
sest ta kartis teist korda tütrega kokku puutumast.

Nüüd pani ta käed rüppe ja waatas üksikumi
eneje ette. Wandmaker lasi seda rahulijelt sündida,
ja alles siis, kui ta nägi, et Grethe Dorn nuttis,
pani ta oma parema käe ta õlale ja katsumus teda
trööstida. „Rahustage end, te saate oma tütrega

warsti jälle kokku. Te sõidate, võib olla, ise Hollandi."

"Ah," vastas Grethe Dorn, "see oleks kõige viimane asi, mis ette võtaksin. Jumal andku andeks, kuid ma ei või teda enam näha. Kui ma täna hommikul kinniste filmadega woodis lamasin, ilmus mu silme ette mu laps, nagu ta mu mälestuses elas. Ja ma tundsin, et ta minuaga jumalaga jättis. Siis ei olnud see aga enam mu laps, vaid jeesama kollane, kortsus puruwana naiisterahwas. Ja nüüd ei tule mulle mu lapse kuju enam kuidagi silma ette, ikka tükkib see naiisterahwas sinna vahele. Wandmater, ma ei tea, kas te jellest aru saate, kuid wana naiisterahwas on mult mu lapse riisunud!"

—u—

Ma olen mees . . .

Ma olen mees, kes teiste higit — waewast võib mureta ja hästi elada — ma näitan uskujatel kõnes taewast, kuid ise olen rahul põrguga.

Ma olen mees, kes halastuse wormis neid naiti — wanemaid võib nulgida, kel mees ehk poeg on kuulijajus — tormis ja wõitleb wiletuses, surmaga.

Ma olen mees, kes ajab tasku raha, müüb suhkurt kümnewõrdse hinnaga neil waestel, kelle seljast wiimse naha ma nülin tasku — külma rahuga.

Ma olen mees, kes määratud on andma toa kütteks waestel sojenduseks puid — kuis saab neist raha — õppisin ma tundma. Las' waesed sõbistawad külmand luid . . .

3. 9. 16.

R. Kaasit.

Alega küll . . .

Wenelane (kes Mustwe fillalt jõtte kufunud uppujat meest märkab): „Müis ja raabeled — aega on — eega se eelu kon ei wole, et ta eest äära roonib“ . . .

Sooletkandja (naisele, kes oma kolme lapsega on abiraha nõudma tulnud): „Müis ja ikka ruttad — ega nälg ju kõri lõika, müis mina teda nii ei karda . . .“

Saksa diplomatia: „Ega müis sõja lõpetusega mingit ruttu ole — laje nuudidwad edasi, niikaua kui meil taskud raha täis — ja pealegi ei ole meie pead tules.“

Rahwahariduse esimene (igawuse pärast aigutades: „Hm; — togisid mind niisuguse ameti peale, millest ma midagi aru ei saa; aga midagi peab ju ikka tegema! Hm . . . tarwis õige kas ehk naabri rahwa haridust takistada, kui oma ei mõista edendada — müis näeb ülemus ka, et ma midagi teen — ja naabri riikide kanad ei julge minu ogaruse üle hirmutama . . .“

Lühikse nägemisega.

Mu sõber Rudolf Brendel on kaunis lugupeetud kirjanik; teda võib kõigiti õige korralikult inimeseks pidada. Ma õppisin teda siiski iseäralisest küljest tundma, kui ta mulle korra pühapäewal me peauulitsal lahtistel kätel wastu tuli ja mind järgmise hüüdega terwitas:

„Ei, ole terwitatud, mu armas Hasenkamp! Misjugune rõem, sind kord jälle näha saada!“

Kauase käeraputamise järgi sai mulle alles võimalikult tale järgmisi sõnu lausuda: „Ka ma olen wäga rõemus, mu armas Brendel! Kuid ma pean kahjuks ütleva, et ma mitte me mõlemate sõber Hasenkamp, waid ainult Lothar Brendendorff olen.“

Ta tänas mind kättpidi mu õpetuse eest ja sai täitsa ilma kohmetuseta oma efektiivest aru.

„Muidugi! Ma saan isegi wäga hästi aru, et efektiiv. Kuid jarnadus —“

„Bardon!“ julgesin wastu rääkida, „herra Hasenkampil on must habe, mul aga walfjas. Ta on minuist pea wõrra pikem ja umbes wiisteistkümmend aastat noorem. Et mind jarnase olukorra juures isegi mu tuttawad wõiwad ära wahetada, ei oleks ma kuidagi tahtnud uskuda!“

Sõber Brendel naeris.

„Sah, mu armas, kui ma inimesi niisuguste wäikeste iseäraluste tõttu wõidfin ära tunda! Ma panen üleüldist ehk kogumuljet tähele. Ja ma ei wõi parata, kui te 5—10 meetrilise distantfi peal Hasenkampi nägu olete.“

„Olete te siis nii lühikse nägemisega, herra Brendel?“

„Hirmsus! Kui ma mõnikord jalutuskäigul wiis minutit mõnda Gooti kirikutorni olen imestanud, wõin peaaegu kindel olla, et ta lähemale tulles lihtne wabrikuforsten on.“

„Kuid müis ei kanna te müis prilli?“

„Et ma mõni narr olekfin ja enam ilusaid etteujutusi ei näeks. Te ei teagi, mu armas, kui palju teist lühiksenägemisega inimesed ees on. Enne kui ma seda ei teadnud, kandsin ma ikka prilli ja kannan weel praegu seltskonnas, et mitte herra Schultzi herra Müller'ina tülitada ja preili von Pipo ajemel proua Krawutschkega rääkida. Kuid igapäises elus — mitte kunagi! Ilm on sadakord ilusamaks ja inimesed tuhatkord lahemaks läinud, sest ajast, mil ma neid loori läbi waatlen.“

„Iseäraline! Peaks arwama —“

„Et see ümberpöördult oleks? Wale! Mu suurepärase lühikse nägemine on minus nii mitugi loowat andi elusse kufunud. Tõelikkus annab mulle ainult toore materjali, millest ma enese tahtel kõige ilusamaid asju meisterdan. Ja kui kord fiin ja seal loor kerkib, näen ma kõige hullumaid pettumusi. Näitusjeks waatlesin ma juba kuu aega „Parisi otsust“, mis mu möbleritud toa seinal rippus, kuid eila leidfin oma suureks kurwatusjeks, et pilt admiral Nelsoni Trafalgeri mere-

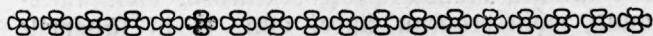

Siin ja näed sarvil-tonti,
kes joob füla naturaati,
sest et puhast piiritust
enam pole saada just.

Keda elu-ohi ei murra
ja kes tahab põrgus surra,
olla põrguüürsti ori,
joogu sedasama — pori!

Sirupi Siim.

lahingus kujutab. — Ja nüüd need inimlikud näod!
Dlete ehk mu perenaist näinud, armas Brenden-
dorff?"

"Jah. Ma olen tale ifegi endamisi õnne joo-
minud, et ta mitte paar aastafada warem ei ela-
nud, sest muidu oleks ta tingimata nõiana tule-
viidale sattunud."

"Riisamajena tundsin ka mina teda oma pril-
lipäewadel. Täna aga tunnen ma teda lahke wa-
nema naisterahwana, sest me mõlema huwid nõua-
wad, et ta mulle mitte üle wiie jammu ei läheneks.
Sest ajast armastan ma inimesi, mil nad ilustatud
warjupiltidena minust mööda heljuwad. Kõik fü-
sionomiad mu ümber on lahked ja meeldiwad.
Kirede, ihnuse, pahuse ja kalkuse näojooned on
mulle tundmata; siledad ja armjad, ilusad nagu
helekollased munakoogid, näewad need näod wälja;
kui aga mõni nagu lähemale tuleb, pigistan ma
ilmad kinni, et end pettumuse wastu kaitsta. Uute
ehk nüüd, mu armas, et ma oma lühikest näge-
mifest milgi tingimisel ei tahaks lahkuda?"

Ma kehitasin ainult õlgafi ja lätsin ühes
Brendeliga ta wanapoiisi korteri, kuhu ta mind kut-
sus; ma teadsin, et ta keldris kõige paremad wiinad
olid. Me istusime lahtiste afende juures ja west-
sime magusat juttu; sealjuures panin ma tähele,
et mu sõber Brendel wahetewahel afna juure astus
ja palawaid pilka teisele poole saatis. Äkki sain
ma kõigest aru. Teisel pool, samuti lahtise afna
ääres, wiibis keegi noor naisterahwas, kes Brendeli
jägawa kumarduse peale kerge peanikutusega wastas,
ja üleüldse end ülewal pidas, nagu kõik noored
neiud, kui nad kellegi meeldiwa herraga kofetteri-
wad. Kahe kolme minuti pärast oli ta kadunud, ja
Brendel pöördus nähtawa kohmetusega mu poole,
just sel filmapilgul, kui ma naljafõnaga waitust
tahtsin lõpetada. Ta sõnas ruttu:

"Sumala pärast, ärge lausuge sõnagi! Ärge
ütelge, kas see noor nei u ilus wõi inetu, wana
wõi noor, blond wõi mustajuukeline on. Sest
kõik, mis te ka ei ütleks, segaks mu ettekujutusi.
Noor nei u on mõnest nädalast jaadik mu paleus;
mu fantasia on temast ingli teinud, ja ma wärisen
oodates seda filmapilku, mil mu ettekujutus äkki
muutub ja ma teda lähedalt näha saan. Mimetage
mind narriks, teiseks Doggenburg'iks, kuid ärge
rääkige, Sumala eest, selle tüdrukü wälimumest."

Muidugi täitsin ma ta soowi; kui ma mõne
minuti pärast lahkusin, teadsin ma, et ka kõige tar-
gemad ja mõnusamad inimesed mõnikord süski nal-
jakad narrikejed on. — — —

* * *

Saatus tahtis, et ma oma sõbraga alles kolme
kuu pärast kokku puutusin. Ta kandis prilli, ja
jellepärast olin kindel, et ta mind seekord mitte
enam Hafenkambiga wõi mõne muuga ära ei waheta.
Kuid ma teadsin, et ta kangeste ülesäritatud olekus
oli, ja nägin, et see äritus sugugi rõemus ei ol-
nud. Kui ma teda kuidagi kõrwale sain wiia, kü-
sisin otsekohe, kas tale midagi paha on juhtunud.
Ta oli wäga rahul, et tale wõimalus anti, oma
südan sõbrale wälja puistada.

"Ma olen wäga õnnetu," lausus ta, "sest olen
jammu astunud, mis mulle kui ka ühele teisele
inimesehingele wäga saatuseraske wõib olla. Mä-
letate weel noort daami wastasolewa afna juures?"

"Muidugi! Tegite tale armuawalduse?"

Ma tahtsin naljatada ja ei imestanud wähe,
kui mu sõber jaatawalt pead nikutas.

"Jah, ma tegin seda — täna õhtupoolikul.
Homme esimese postiga peab mu õnnetu kiri ta
kätte jõudma. Ja kui ta wastu wõtub, ei wõi ma
enam tagasi astuda, kuigi mu süda lõhkaks."

"Kuid — ma ei saa aru. — On te armastus
ju ühe päewa jooksul täitsa lahtunud?"

"Ma ei tea, mis ma jelle peale wastama
peaksin. Wõib olla, oli see kõik ainult mu etteku-
jutuse paha nali. Ma armastasin ainult warju-
pilti. Sest — naerge aga peale — ma ei olnud

naisterahwast mujal, kui ainult läbi akna näinud, sealjuures olen ma lühikse nägemisega.“

„Kuid siiski tegite talle armuawalduse? Kuid see on ju võimata.“

„Nii saan ma sellest isegi aru, sest saadik mil ma omale need prillid ninale asetasin. Kuid mis te minust tahate — ma elan teie maailmas. Nii kuidas ma omale seda neidu ette kujutasin, nii armastasin ma teda. Ja kui ma ühel päeval kiusatusele ei suutnud vastu panna, ja nende maja uksehoidjalt weidi järgi pärisin, olin ma täitsa linguš. Ma kuulsin, ta olla kahetimmene aastane, ja juurepäraste maaliandega, kes ennaft ja oma ema oma tööga ilusti elatab. See oli lõpulist. Mul oli küll veel paar mõtlust terve inimesemõistusega, kuid lõpuks tuli kriis, mis mu õnnetu otsusega täna õhtupoole lõppes. Ja nüüd on kõik paranduse katseted juba hiljaks jäänud.“

„Kuid ma ei saa aru, miks te nõnda meelt heitlik olete. Teil ei ole ju mingi paha tagajärge karta, sest noor neiu on tõeste juurepärane.“

Brendel ohkas. „Mu armas sõber, kui ta ilusam oleks, kui Miilo Beenus, ei oleks ta ometigi võrreldaw neiuaga, keda ma täna õhtul siin tundma õppisin! Alles nüüd saan ma aru, mis tähendab, armastada. Ja kõige hullum on see, et see neiu mulle kätte saadaw on. Kui ta mulle mu töödest rääkis, mis ta kõik lugenud, waatas ta mulle nii armsalt silma, et ma filmad kõrwale pöörasin, et mitte oma tulewase pruudi vastu truudust murda.“

Ma ei teadnud, kuidas teda trööstida. Seal kahmas Brendel mu käest kinni ja näitas peaga kõrwaltoa awatud ukse poole.

„Seal, waadake ometi sinna, ja ütlege, kas ma ekfinud olen.“

Ma waatafin sinna ja olin imestanud.

„Kuid, mu armas Brendel, see on ju wastasolewa maja noor neiu.“

Ta waatas mulle otja, ja ta nägu läks üleni punaseks.

„Herra — kui te mu paha seisukorda tarwitate, et minuga paha nalja teha.“

„Mul ei tule nalja meelegi. Ma wõin oma filmi ja oma inimesetundmist usaldada. Beame kihla, kümne pudeli šampanjeri peale —“

Kuid sõber Brendel oli juba kadunud. Ta ruttas majaherra juure, et temalt teada saada, kes see noor naisterahwas on, kes veel praegu ukse peal seisib ja me poole palawaid pilka saatib. Wastus oli järgmine: „See on neiu Hertwig, andekas kunstmaalija; pealegi peate teda tundma, sest ta elab just te wastas.“

Lähemal sekundil oli Brendel majaherra kõrwalt kadunud, ja me nägime teda elawas jutuaajamises noore neiuaga; nende jutu siju mõisime aimata.—

Nüüd on preili Hertwig ju ammu õnnelik proua Brendel. Mu lühikse nägemisega sõber käib aga iffa näpitsprillidega. Ilus marjuderiik, kus Brendel ainult iludusi filmas, tuli noorele proua Brendelile siiski weidi hädaohklik ette.

—u—

ТИШЕ МЫШИ — КОТЪ ИДЕТЬ!

(Tasa hiired — kass tuleb!)

Et Weneteede mõistmine on hea — wõib elus näha —

(ta topitakse lapsele ju koolipingil pähe) seft tihti naised — neiu ka; neid sõnu peawad

ja tihti kuuldu: „gaspadin — kui oma poisja pole siin, siis: mosem tselawat' — guljät; see pole sõja ajal

Ja wastus on: „Ah matuschki — teid õppame „po batjuschki“.

Nii läheb üsna tihti ka „päris lõbu“ lahti . . .

— Kui aga juure lõbu sees (see juhtub wäga harwa,)

wast ootamata ilmub mees, kui naine „wiskab seriba“, siis aitama peab wõeras keel, mis mees ei jõud-

nud õppi weel, ehk . . . ilmub äkki peiuke, kui Wanka kaenlas neiuks, ja segatud saab nende meel — siis aitama peab

Weneteel, seft: Wanka kuulab, wait kui rott, et: „ТИШЕ МЫ-

ШИ — КОТЪ ИДЕТЬ!“ . . .

Weel hiljuti, kui Saksja pois mu rahwa „nahka nülgiš“

ja wõimumeeste filmad täis ta unerohtu sülgis — kui seaduse maitset magust und, siis parunitel

hõiskas rind — nad tihti, ekstitades meelt, ka pruukisid tutwat keelt.

Kuid — musta äri ajades, nad naersid sala südames:

„nüüd aeg on — hästi nülgi; ponjuhái párašt jälgi . . .“

— Kui aga tules, tapmises siis peases lahti maru ja walitus sai ärgates neist wiguritest aru,

Siis — kalsjud kofku korjasid need isandad, kes furnasid

meid . . . waatamata tagasi nad otjisid „radasid“, — nad aimasid, et „udirat“ on terwiselä kasuks, swat' —

ja sõitsid (raske rahafott) . . . seft: ТИШЕ МЫШИ — КОТЪ ИДЕТЬ!

Meil tihti mõni linnapea ehk wolikogu isa, kui märkab linnas suhkrupea — siis lõhatades taia,

ta wuntsi otja wenitab, ja kirjutajal jutustab: „ja ära raiska tšheffisi — pomensche, bratets, ih

Las' rahwas „sabas“ wahib, ja nina puhtaks pühib . . .

— Kui aga oodata kontroll — siis polegi ju ime, et numbril lüüaks taha „0“ ja ühest tehtaks 10, —

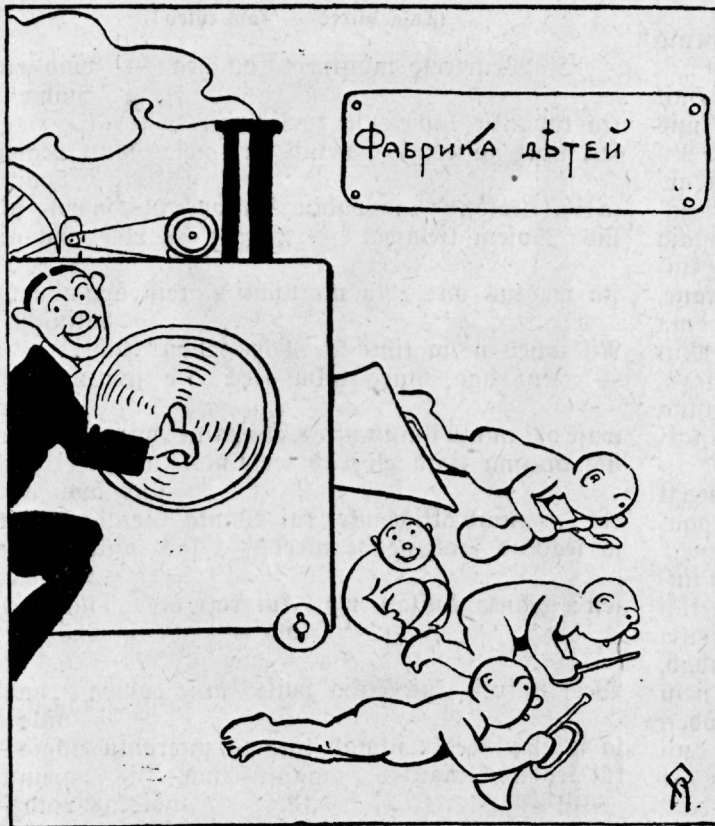
siis linnaija rahuga wõib kodu suhkurt närida; Tee kõrwal wärske wõi ja sai, ja naine musutab,

ta rõnuustab — ta teab, et mees on ofam wõim- teeb pai —

fais sõnades, Rus kuningaks on rahafott ja — „ТИШЕ МЫШИ —

КОТЪ ИДЕТЬ“ . . .

Rastewabrik. Ainuke Salka tööstuseharu, mis ka sõja ajal õitseb.

Täi . . .

Kord ahju taga jutustas
mu noorel põlvel äi:
et olemas on putukas,
kel' nimi pandud „täi“ . . .

Ta elab särigi kaelus
ja kultas — kaenla all;
kus tüli õõsel une sees
teeb tihti magajal. —

Ma mõtlesin: „oh armas äi —
sind raske uskuda! —
kuis võib üks pisikene täi
meest unes segada? . . .

Nüüd usun äia jutu ma —
sest tihti magust und
neid tuleb selga segama
mul terve perekond!

Ja kaenlaalust kratsides
mul meeles äia jutt —
sest selgub: äia sõnades
võib leida ainult tõtt . . .

Cesliinil 1. 10. 16. R. Raasil.

Kunst neljateistkümnne päewaga ooperiprimadonnaks saada.

Selles juhatuses ei ole mitte üksi neid neiusi arvatud, kes oma hea hääle pärast ruttu ja kindlasti ooperilauljannadeks võivad saada, vaid peaaesjalikult on just need arvesse võetud, kellel häält ei ole ja siiski kõigest hingest näitelavale tahaksid minna.

Paljud teie seast ei taha seda wist küll uskuda ja arwawad, et ainult need, kellel häält on, ooperilauljannadeks võivad saada. Aga asjalugu ei ole siiski mitte nii, nagu teile see väliselt paistab olewat. Pange tähele! Kas ei hulgu nii mõnigi maalifunstinik loiuult ringi, kelle peas peale pika juukseaswu midagi ei ole ja ta praegusel elukallil ajal palju parem adra taga wõiks kõndida, kui wärwisi raijata ja kallist lõuendit rikkuda? Kas ei ole sajaned arstid, kes weel ühtki inimest terveks ei ole teinud, ainult Inaiste haigewoodide juures armastatud külalised? Kas ei jookse terve kari nõunikka ilma ringi, ilma et nad kellegile mõistlikku nõu mõistaksid anda? Kas ei ole nii mõnigi mees ministrilauas ajat wõtnud, kuna ta aga mõne teise

laua juures palju osawam ja töökam oleks, kui ministrilauas.

Seda filmas pidades tuleb ehk nüüd nii mõnigi tööta neiu otusele, et mul selles asjas kaudselt õigus on ja ka lauljannal tema kuulsus rohkem hinnas on kui tema hää. Meil, kellel mitte Looja poolt ilusat häält ei ole antud ja siiski primadonnaks tahab saada, peab tingimata kena nägu ja ilus keha olema, ja mis peaaes, filmi teha mõistma, mis arwustajate peale mõjuma peab, nii et need awaliku arwamise ehitajad temast kohe pimestawalt waimustatud on ja endile seda suureks auks peawad, kui nad tema sõrmeotsigi võivad suudelda. Tuleb tal seda sorti isandaid wastu wõtta, siis peab ta ennast kangelajena näitama, on tal aga mõne rikka wõimumehega tegemist, siis peab tal ka omadust olema ennast nõrgemast küljest näidata. Teeb ta jeda kõik, siis on ka kõige kuulsamad ooperilauljannad temas enesele kardetawa wõistleja leidnud.

Primadonna, kes kuulsaks tahab saada, peab peale selle järgmisi punkti hoolega filmas pidama:

- 1) ta tõusku väga hilja üles,
- 2) tal olgu sagedaste hääli ära,
- 3) ta kutsugu sagedaste tema lähedal seiswaid wõimumehi oma juure kohwi jooma ja

4) ta olgu iga inimeje wastu uhke, ainult mitte selle wastu, kes tale palka maksab.

Müüd tuleb weel see suur küsimus ära otsustada, kuida niisugune, kellel õige nõrk hää on, primadonnaks wõib saada? Midagi pole kergem kui see! Pange aga hästi minu õpetusi tähele.

Igalpool on suuri kunstisõpru, selle wastu ei wõi waielda. Nende hulgas on aga ka neid, kellel tundlik süda on. Jällegi õige. Uhele niisugusele tehtu ennast noor tööta neiu tähelepandawaks.

Ta laulgu niisuguse mehe lähedal umbes niisugust laulu: „Üksinda, üksinda pean wõersil rändama“ ehk: „Tule, tule, tuwike, kuku minu kaenlasse.“

Weerandtunni pärast on ta omale jelles mehes jüdamesõbra leidnud.

Mõne päewa pärast on tema sõbra ja kaitseja juures lõbus koosistumine. Ka primadonna on sellets õhtuks sinna palutud. Walge kleit. Kooja wärwiliised läbipaistwad sukad. Wäga wiisakas ja tagasihoidlik etteaste. Kõigi lehtede arwustajad on ka sinna ilmunud. Wäga kombeline esitelemine. Kõige kallimad sigarid ja paberossid. Tosin wahuwiinapudelit higistawad jää peal. Istutakse lauda. Peale õhtusööki on keegi terasematest äkitsest klaveri awanud.

Primadonnat palutakse jeltsonna lõbustamiseks üht laulukest ette kanda. Ta läheb klaveri juure, jääb aga klaveri ette seisma ja lausub siis, filmi tehes, väga magusa häälega: „Kõik siinolejad herrad on mulle ühepalju armjad, nii et ma kelle-gile korwi ei tahaks anda ja mul tõeste raske otjustada on, keda ma omale saatjaks pean walima!“ Kõik on väga waimustatud tema sõnade üle, millets muidugi ka wahuwiin tuntawalt kaasa on mõjunud. Kes juudab weel niisugusel puhul armulisele preilile klaveril kaasa mängida.

„Elagu meie auwääriline naiskunstnik!“ hüüab tema austaja, oma klaasi tõstes. Primadonna kumardab väga wiisakalt. Kõik herrad lööwad niisama wiisakalt oma klaasid temaga kokku. Mõne päewa pärast seisab kõigis ajalehtedes, et kunstitaewas uus täht olla leitud, kes oma walgusega kõik teised tähed ära pimestada ähwardab.

Weel mõni päew, ja juba on teatrikuulutustel lugeda: Traviata. Verdi muusika. Primadonna signorina Tratellina esimene etteaste. Teater on wälja müüdnud.

Preili astub ette. Marulised bravo-hüüded panewad teatrifaali rõkkama, nii et preili kõigi katsetest hoolimata ühtki tooni tabada ei saa. Wiimaks rahustab ennast „publikum“ ja preilile antakse wõimalus oma partiid algada.

Ta laulab

Järgmisel päewal ilmub lehtedes järgmine arwustus:

„Signorina Tratellina on ooperis suurematele laulupartiidele uue ettekande wiisi loonud. Tema eilane ettekanne oli midagi ennekuulmatat suurepärast ja ta on meile Violetta osas näidanud, et

ta ka kõige kuulsamaid lauljannasi sellel wõistlusel enese taba suudab jätta. Meie oleme nii mõndagi kuulsat lauljannat kuulnud, kes oma häälega orkestrist üle kõlada on püüdnud, mida meie aga sugugi õigeks ei pea. Müüd näitas meile preili Tratellina, et meie oma arwamises ekinud ei ole. Preili Tratellina mõistis oma ülitugewat häält, mida meil kord ühel era-muusikadõhtul wõimalus kuulda oli; nii kunstirikkalt pehmendada, nii et teda läbi muusika waewalt kuulda wõis, ja sellega Violetta haiqlasele iseloomule just õige ja tabawa wärwi andis. Alfredo häält peab forte kuulda olema, kuna aga Violetta häält Alfredo omaga kokku peab julama. Publikum lahtus juba enne ooperi lõppu teatrist, sest et ta Violetta surma näha ei tahtnud. Rahjuks kähises auwäärilise kunstniku häält mõnes forte-kohas, mida aga nii peene wäljatöötamise ja jõupingutuse juures täieste wabandada tuleb. Homme tuleb seesama ooper teist korda ettekandele. Loodame, et kõik ooperi armastajad, kes kõrgemat kunsti hinnata mõistawad, seda hiilgawat etendust vaatama lähewad.“

Primadonna on walmis, 3000 rubla palka, 6 kuud puhkeajaga, 3 kuud häälest ära, 3 kuud on teater finni. Dnnelik naine!

Singel-Tangel

Wäga tabju, et loomad rääkida ei wõi.

Jah, tuleb tõeste kahetseda, et loomad rääkida ei wõi. Mis nad kõik wälja ei lohiaks! Sage-daste ütles mõni daktiõer oma restoranis istu-wale herrale laua alt: „Wana ihnuškoi, ära üffi oma kõhtu täida, jäta ometi fondidki mulle!“ Ja kui sagedaste ei ütles wäike mops mõnele wanale tüdrukule, kes teda keti otjas järele weab: „Ma ei taha sinn suhkurt ja sinu kallistusi, lasje mind lahti wulitjale, juba algab kewade, ma tunnen seda!“ Kui sagedaste ei ütles mõni wäsinud ja äraetud „konka hobune“ kutsjarile: „Duri, halastamata mees, kui ja mind weel korra lööd, siis kaeban ma looma-kaitse feltšile, kuida wõin ma rutemine joosta, aru-saamata inimene, kui mulle ainult 20 naela päewas heinu antakse, ilma et ma juba mitmel kuul kaera-tera suhu oleks saanud?“ Ja kalad, oo, oo, kes niisuguses kohas ujuwad, kus daamid suplemas käiwad! Mis nad kõik ei teaks rääkida! Do, oo!

Preili Selma Nibunina on kufagil teatris näit-lejannaks. Kõik, nii hästi noored kui ka wanad, on temast wiimase wõimaluseni waimustatud. Tema keha, tema hambad, tema juuksed, tema rind, tema wäiksed jalad, tema puusad ja kõik, mis ta omaks nimetada wõib, on nii ütlemata ilus ja waimustaw. Isegi üks uudishimuline hiir närib omale augu pöranda sisse ja poeb tema magamisetuppa, et tema ilu segamatast lähemalt filmitseda. Müüd ilmub Selma. Kõige esimene liigutus on, et ta oma juustest finni haarab, paruka peast ära wõtab ja laua peale wiskab. Siis wabastab ta enese

He vezetъ!

Rõigepealt, austatud lugeja, palun andeks, et find wenekeelse pealkirjaga hirmutasin, aga kuidagi ei leia kohast sõna, mida oma jutustusele lipukirjaks panna, ja nii siis peab sellega rahul olema, mis käes on.

He vezetъ — tähendab: ei wea — ei lähe korda — ei edene, ja weel palju sarnaseid sõnu wõiks tema tähenduseks leida. See sõna tähendab lühidalt, kui kuri saatus heale inimesele sarwed otse wastu käänab, nii nagu seda ju mitu korda minu lühikeses elus on juhtunud!!

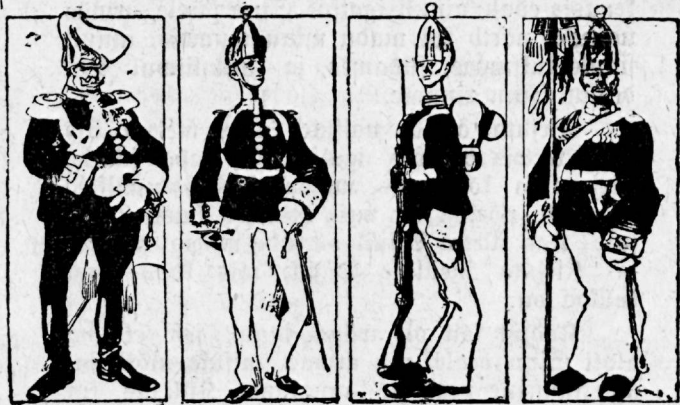
Nii kui oleks see eila juhtunud, on mul weel selgeste meeles, kuidas ma weel lapsepõlwes, umbes 14-aastaselt, suur tüdrukute kiitt eht Don-Juan'i järeltuleja püüdsin olla, ja kudas me õitselt Looma-Süri-Jaaniga, kes juba 19-aastane oli, Piilsi külasse tüdrukujahiti läksime. Nimelt oli päewal Saarepoolse Lowiisa Jaanile teatanud, et ta lasas magab, ja nüüd kutsus mind Jaan ühes, ja saatis redelit mööda üles toalaele, Lowiisat üles äratama.

Kui suur oli aga minu kohtumine, kui ma Lowiisa pehme juuste asemel wana Juhani habemest kinni haarasin, kes tütre asemel oli magama tulnud. Ja lastast allaminek oli nii äkiline, et mul sugugi aega ei olnud lugeda, mitu pulka redelil oli, pealegi tiheltes wana Juhani rusikahoop nii elawalt kuklas . . .

Ja nüüd hiljuti oli mul jälle juhtumisega tege-mist, millele mitte kuidagi wiisi emakeelset pealkirja ei leia, sest asi oli nii:

Pooleteise aastase kibeda rabelemise järele sõja-wäljal arwas ülemus heaks mind kodu naist ja lapsi (kui neid oleks) waatama lasta, ja nii siis kihutasin ma, iseenesest mõista, rõemsa meelega ja tuffsawal südamel kodu, kus ma noorele naisusele paariaastase waheaja järele jälle mõetmata pika musu tema õrnadele huultele wajutasin.

Olgu nüüd kudas oli, aga päewad lendasid päris kärbselirusel mööda, ja pea pidin ma, end noore naisuse kaisust wälja kistudes, jälle sõjawäl-jale tagasi pöörama, mis, iseenesest mõista, pagana-raske oli. Aga inimene peab ju oma saatuse käsku kuulama, ja nii sõitsin ma ka, fineli käiksega lahku-misepisaraid filmalaugudelt nühkides, teenistusepai-gale tagasi, kus mind naisuse musude asemel ruma-lad rauakillud ootasid, mis siin tihti wihistades ja prakskudes õhus ümber lendawad, ja sedagi elu natu-kest, mis helde looja juba sündimisest saadik on kin-kinud, üleannetul kombel püüawad ära rööwida. Tagasiõidul juhtusin ma wäikeses W. linnas kena noore neiusega kokku, kes filmapilk oma külgetõm-bamisewõimul kõik muud minu mõtteringist eemale tõrjus, nii et ma end filmapilk tema wõrtudes kõr-wuni tundsin siplewat. Tema nimi on Nelli; ja nii unustasin ma filmapilk, et mul kodus naine ja poole-teise aastane pojajupife maha jäiwad — tutwustasin end muidugi poisimehena ja saatsin mitu magusat, mälestusrikast tundi Nelli õrna rinna najal mööda.

Saksa sõjawäe esitajad kuulsa Wene-Pantsuse kunstniku Karan D' Alsti (mab. Poiret wenna) kujutusel.

Wägise tükkis küll mõttesse, et see nii kui patt on, aga kes sõja ajal sellest küsib, ja nii sõitsin ma, magusast tundmustest ja Nelli palawatest musudest koormatud, polku, kus oma armastuse uimastusest alles siis ärkasin, kui seltsimehe hobune mul hammas-tega õlast kinni haaras . . .

Baari päewa pärast kirjutasin ma kaks kirja, milledest esimene roosal, lõhnawal paberil, teine hari-likul odawal postpaberil oli kirjutatud. Kirja siisu roosal paberil käis umbes nii:

Minu südame Nelli!

Põlewal südamel wõtan sulle oma wäri-sewa kätte, et sulle waimus tuhat terwit soo-wida, ja Sinu mesimagustele huultele tuhat südamlitku musufest suruda . . .

Armas Nelli! minu armastus Sinu wastu on kindel ja muutmata, ja teda ei muuda ükski wägi ilmas. Siin mürisewate suurtükkide ja winguwate kuulide tules ja suitsus ilmub Sinu kaju inglina minu waimu ette, ja unu-stamata musud Sinu roosihuultelt põlewad praegu magusa tulena minu huultel. Ära kardada, armas Nelli, tagajärgi, mis armastuse-jowastuses saadetud tunnid wõiwad tuua; ma ei soowi Sinu nooruse õisi närtsitada.

Igatsedes ootan ma, millal juba wabalt Sinu õrna rinna najal, weriseid mälestust unustades, wõin hingata, ja Sinu filmadest oma südamele, mis praegu armastuse järel januneb, troostitilkasi korjata.

Ela hästi, mu südame Nelli, ja ära unusta mind, sest Sinu armastuse kaotamisega kaob ka ühes minu elu. Dotan igatsedes Sinu kirja, mis mind üliõnnelikuks saab tegema, ja jätan Sind seekord waimus suudeldes jumalaga

Sinu igaweste truu Karl . . .

Kirja siisu lihtpaberil oli järgmine:

Armas abikaasa!

Olen õnnelikult oma polku jõudnud, kust ma Sind südamest terwitama ja teatan, et praegu wana terwise juures olen . . . Elu lähneb kaunis

fenaste edasi, ainult igatsus Sinu järele, armas naisuke, närib kui madu minu truuwis, ainult finule tufsuwas, südames, ja linnutiwul len-dakfin Sinu rinnale.

Kirjuta, armas naisuke, kuidas meie wäitfe Juku terwis on, kas igatsfeb ka papa järele. Kirjuta ka kõik, mis majapidamises uudiseid on, mitu pörstast on meie minewa suwisel kir-jul. Kas ületee Annil on juba midagi uudist? — Kirjuta üleüldse kõigist, mis kodu pool kuulda on.

Kodust sõit oli wäga igaw, sest et ma alati Sinu peale, mu armas naisuke, mõtlefin, aga inimene peab ju kannatama. Küll siis, kui kõik raskused mööda jõuawad, saame jälle ühes elama, niikaua aga kannatame, armas naisuke. Praegu ei tea muud midagi kirjutada. Soowin weel furd head terwist ja jään pikka wastust ootama — — —

Sind suudeldes

Sinu truu abikaas Raarel.

Mõlemile kirjale kirjutasin muidugi, nii kui harilikult, täieliku adressi alla, ja et posti peale sõitja soldat juba ootas, panin suure rutuga mõlemad kir-jad laual olewate ümbrikute sisse, klecpifin kinni, kirjutasin adressid peale — ja asi oli seekord korras . . .

II.

Mõni päew ülemalnimetud juhtumisest edasi sain ma oma suuremaks rõdemaks kodumaalt suure kōpu-täie kirjasi.

Iseneesest mõista, kisub iga soldat kõigepealt naise kirja lahti, nii ka mina, aga kui suur oli mu imestus, kui ma hariliku musutamise ja kallistamise asemel järgmised sõnad leidfin:

„Koer!!!“

Kui sul weel wähe ristiinimese werd soon-tes woolab, siis pese oma häbemata abielu-rikkujad käed enne hoolega puhtaks, kui oma seaduslikule naisele kirja hakkad kirjutama . . . Nüüd näen ma, kui ustaw ja truu mees ja isa ja oled, ja kui mitte nii palju maad meie wahel ei oleks, siis põleksid minu rusikad weel magusamalt sinu kufkas, kui Nelli musud, ja ma kirjutaksin küüntega sinu häbemata näo peale kõik unustamatate tundide mälestused ja tagajärjed.

Nüüd, filmapilk, kirjuta minule oma armsa Nelli adress, et ma ka teda läbi wõikfin õnnis-tada, nii et tal enam teine furd meelde ei tule teiste mehi wõrgutada, kellel kodu isegi naine on. Kui sa minu nõudmist ei täida, siis ära parem oma patust nägu süa näita. Sina koer!

Kui mul esimene ehmatusehoog üle oli läinud, rebifin ma wärisewal käel järgmise ümbriku lahti, aga ka seal ei leidnud ma midagi troostiwat, sest firi oli täht-tähelt nii:

Sütameda gelm? —

Ehg debe giil wäard ej olle, ed debe bār-rasd buhasd baperit raisgan, aka fiskej dahags ma debe äpemada sjlmat böhianj dāiss sülkada, ges debe mjnnu noruse õjet omma äpemada gāefa ollede murtnud?! —

Deje olede isse baliu hulem guj girju emise bōrsas, debe gelm — minnu dassumjne sap jrmus ollema, sesd debe najse atresj sates gjriudan ma demmale, guj äpemada debe ollede — — —

edasi ei wõinud ma enam lugeada, sest filmade ees hakkasid tähed nii imelikult tantfima, suu löi kuiwaks, ja mul oli palju hullem tundmus, kui lapsesõlwes, kui Saarepoolse wana käest kufka sain.

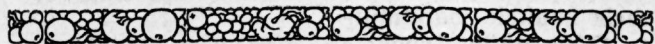
Nüüd, austatud lugeja, mõtled wististe, et mul õigus on, sest süüdlane ei olnud ma sugugi, ja nii ei saa pealkirjaks „Süüdlane“ panna. Et mul wäite ekfitus ette tuli, nimelt, et ma lihtpaberi peale kirju-tatud kirja kogemata rooja ümbrikku panin, see on iseneesest mõista, aga jälle ei oleks pealkiri õige, — ja nii on iga lugeja minuga ühel arwamisel — lühidalt — не беретъ.

Uga siiski . . . trõõsti end minuga ühes, lugeja. Seekord pääsesin ma kimbatusesst wälja, sest saatus oli wististe kogemata ühe sarwe otsa minust fõrwale käänanud, nii et ma omad kirjad Aprillikuul kirju-tasin — ja nii kirjutasin ma Nelli ja ka naisele kirjad, et ma nendega ainult aprillinalja tegin, ja nii sain ma mõlemi käest ilma suurema wastuwaid-lemiseta — — andeks.

Õõpetame ka nii kui algasime, weneteeles, ja hüüame täie õigusega:

Нѣтъ, братъ . . . беретъ . . .

R. Raasik.

Si leidnud! . . .

Sergei küsib Maksimi käest, kus saun on.

Maksim: „Mina neid uulitsa nimesi ualgi ei loe, aga mine seda uulitsat mööda edasi; põõra suure walge maja juures paremale poole, mine siis jälle wähe edasi, ja waata kus pahemal pool maja katusel suur walge laud seisab, kus peal täitsa mehe juuruste tähtedega: „Saun“ kirjutud on.“

Wähe aja pärast kokku saades.

Maksim: „Roh, kas käisid saunas?“

Sergei: „Si leidnud üles . . . läkfin küll enne edasi, põõrasin walge maja juures paremale poole, läkfin edasi, ja pahemalpool maja katusel oli küll suur walge laud aga . . .“

Maksim: „Uga? —“

Sergei: „Uga seal laual olid suuremad tä-hed kui mees! . . .“

R. Raik.

Jõulukingitus.

Paijala Mats sõitis oma logijewa wantriga Tiihiku alewi poole, et kaubatarmitajate ühifuse poest midagi jõuluks tuua. Wanter kiihus ja kääksus ja igauks oleks arwanud, et Mats poodi jõudes kõigepealt rattamääret ostab, aga Mats ise arutas kogu tee selle kallal, kas wäikseid jõuluküünlaid, wõi üks pikk walge küünal tuua ja mitmeks tükiks lõigata; kudas odavam tuleb . . .

Eel läks üks naisterahwas, nagu nii rätiku sisse mähitud, et ainult üks film wälja paistis. Kaenla all kandis ta pakikest. Kui Mats tale sõrvides pörinal ja rummu-muusikal järele jõudis, waatas ta sellesama ainja lahtise filmaga Matši otja ja palus:

„Ole hea, külamees, wõta mind ka peale!“

„Tule siis peale,“ porises Mats, kes ikkagi endamisi küünla walimiseega ametis oli.

„Kas ja, külataadi, tääd, ka jõuluküünle on kallimpe, kui üits suur walge küünal?“ küsis Mats wõderalt.

„Ei tää! Ju na ikki kallimpe om,“ wastas küsitaw.

„Nüüd om puha kallis!“

Wäike waikus. Minult hobune puristas.

„Aga mis sul jelle paki sehene om? Ka wiid midagi müüa wõi?“ küsis Mats.

„Ah, niihamuti. Mul om alewin sugulise, wii neil jõulukingituses,“ wastas naisterahwas.

Kahar metsatukk tuli wastu.

„Ma lää wähe siia mõtja, küll ma järele jooje,“ sõnas naisterahwas, hüppas, pakkis wantri peale jättes, wantrilt maha ja sibas metsatukka.

Paijala Mats wotas weidi, kuid kiputas siis hobusele piitsa ja hakkas edasi minema.

„Ega ma wiiwite ei wõigi,“ tuli tale meelde.

„Puud pantas kinni ja osta siis wiil küünlid! . . .“
 Natukese aja pärast waatas ta tagasi, naisterahwas ei olnud ikkagi veel metsatukast wälja tulnud.

„Tää, mis tal jelle paki sehene wõib olla,“ arwas Mats, pakkis katsudes. „Kaunis raske teine. Wiist om wõi sehene . . .“

Jälle waatas ta tagasi, naisterahwas tujagil.

„Noh, siis läits wiist küll surema!“ urises Mats. „Ei tule, ei tule — miul läheb ka jõulukingitust waja.“

Ja naisterahwas ei tulnud, ega tulnudki.

Ulewisse jõudes, ajas Paijala Mats hobuse poe ette filmapaistwale kohale kinni ja astus poodi.

Poes läks tal kaua aega, enne kui asjad ostetud, millest koguni pool ostmata jäi. Et küünlaid ei olnud, ostis Mats nende asemele kaks pigilampi jõulukuujele otja panemiseks ja sõnas ise:

„Keišt jattub miul igaweses ajas!“

Kui ta poest wälja tuli, leidis ta, et selle wõdera naisterahwa pakikest enam wantril ei olnud.

„Ma! Juba järele jõuden ja wantrre üles lõuden,“ arwas Mats.

Ta sidus hobuse lahti ja hakkas jälle pörinal ja kääksudes koju poole minema.

Wankrimääret ta ei ostnud.

Teel nägi ta aga jeda naisterahwasit jälle eel minemat, kuid ilma pakita.

„Näe, alles nüüd tuli mõtjast wälla, üleaneetu nihuke! Ju tal jääb ikki mõni poiss uut's, ega's ta mudu pakkis ära oles unustanu. Aga sii miul wantralt ära warastati! . . .“

Mats peatas hobust, et mitte ruttu naisterahwale järele jõuda, kes wasit pakkis järel küsima hakkab.

Naisterahwas aga, niipea, kui nägi, et Paijala Mats järele tuleb, pani nii punuma, kui jalad andsid. Ju ta ka midagi kartis.

„Mis sii's tähendab?“ imestas Mats.

* * *

Samal ajal läksid Puntjaku Gedi ja Tusju Brits, kes kui pikanäpumehed kuulsad olid, alewi põikuulitsjat mööda ja rääkisid ise:

„Ma annan oma pea panti, et see wõi on!“ sõnas Gedi.

„Mis ta's muud on. Piima ju keegi paki sees linna ei too,“ oli ka Brits nõus.

„Aga loll wanamees, et nii hooletult jätab!“ naersid mõlemad.

Kodus tegid nad paki lahti.

Ja mõlemad kohkusid näost walgeks.

„Waat, see on alles jõulukingitus!“ sõnas wiimaks Gedi. „Sellest peame lahti saama!“

„Tingimata!“ kinnitas Brits.

„Aga kuhu?“

„Pole wiga. Siiaajani oleme ikka teistelt wõtnud, anname wahel teistele ka.“

„See on ilus!“

„Anname kohe kõigeligemale naabrile!“

„Kas Pääsukestele?“

„Ku jah!“

Ja mõlemad pikanäpumehed, Brits ja Gedi, panid nii naerma, et wesi laual klaasi sees wahu-tama hakkas.

* * *

Pääsukeste perekond oli niisugune perekond, kus toonekure jaoks teri ei üteldud olema.

Aga . . .

Jõuluööl leidis Pääsukeste eit oma ukse alt paki.

„Loll toonekurg!“ pahandas ta, mehega pakkis lahti tehes. „Oleks wõinud tuppa tuua, nüüd, näe . . . pole enam hinge sees!“ . . .

Kinnetel Kiwllombi Ints.

Saaklane: „Nüüd võin ma vähemalt täie uhtusega öelba, et maen-filaga film-filma vastu olen jõdinud!“

Wõerustas.

Lookene ühest Tallinna lähedal olevast suvitusekohast.

Inshener Nobe tuli linnast oma sõbra advokat Paragrafi juure, kes linnast väljas suvitamas oli, wõerusele.

Mängiti kaarta, joodi Soome konjaki ja mindi pärast mere äärde jalutama.

„Teil on siin tõeste ilus elada!“ rääkis Nobe. „Wärske õhk, meri, mets jne.“

„Ah, wennas, see ei ole veel kõik. Ma wõerustan sind veel niisuguse lõbuga, nii et sul suu wett jooksmata hakkab.“

Sõbrad jõudsid selle aja sees mere äärde. Advokat surus ühe sõrme omale suu peale, tähendades, et sõber waikne peab olema, ja lähenes siis salalisel sammul ühele supeluseonnile, kuna ta, sõrmega tõmmates, insheneri enesele järele käskis tulla.

„Ma puurisin salaja paar auku supeluseonni seinasse,“ sosistas ta inshenerile, „kaks wäikest auku, waatad nagu läbi stereoskopi. Ma ütlen sulle, midagi suurepäralist! Mis on meie maalikunstnikud selle vastu, ainult null . . .“

„Hm . . . õige huwitaw!“ wastas inshener, keelt nilbates. „Waata, waata, meie tulime just parajal ajal!“ sosistas advokat wesise suuga.

Selle aja sees wõttis ennast keegi daam supeluseruumis riidest lahti. Ta seisis seljaga wahtijate poole.

„Noh, wennas, mis sa ütled?“ küsis advokat. „Mis? Kas ei ole ilusad kehawormid? Just nagu välja treitud!“

„Näkineiu! Põrs näkineiu!“ wastas inshener waimustusega. „Kes ta on? Turned sa teda?“

„Oota, oota, ta pöörab kohe näo meie poole.“

Sel silmapilgul pööras „näkineiu“, kes enese juba riidest oli wabastanud, nende poole.

„Minu naine!“ jahmatas advokat ehmatades, kuna ta insheneril warukast kinni haaras ja teda supeluseonnist eemale tõmbas.

Raske seisukord.

Mees ja naine awaldasid elawalt oma mõtteid nende tütre eesolewa pulmade üle.

„Kas tead, kallid mammi, minu tulewane wäimees ütles mulle eila, et ma need wiisteistkümmend tuhat, mis ma Salmele Kaasawarakas lubasin, temale kolm päewa enne pulmi kätte pean andma.“

„Missugusele otsusele sa siis tulid?“

„Ma ei ole veel miigisugusele otsusele jõudnud. Aina mõtlen ja mõtlen.“

„Mis sa siis mõtled?“

„Kui ma tale raha enne pulmi kätte annan — paneb ta plehku ja jätab tütre istuma, aga kui ma tale raha kätte ei anna, siis jätab ta ka tütre kosimata, — kuida tuleks nüüd teha?“

„Sa wõid õige raha kellegi sõbra kätte anda, selle tingimisega, et ta selle peale laulatust meie wäimehele edasi annab.“

„Siis paneb aga selle rahaga tema sõber plehku!“

„Jah, õige küll! Tõeste raske seisukord!“

Ka päikese peal on plekid.

Ajakirjanik Sulz räägib kosjamooriga, kes tale rikast naist lubab sobitada.

„Nii siis, teie kinnitate, et pruut täieste minu wääriline on?“

„Täieste teie wääriline, herra Sulz. Teie olete mulle surmani tänulik. Mõtelge ometi, kaupmehe tütar, ma ütlen: preili mis preili!“

„Kui wana ta on?“

„Kakskümmend aastat, alustab alles kahtkümmendüht. Ilus nagu maasikas. Ia matsakas — kaalub oma kaheksa

puuda. Ia, ah, sa helde taewas, mis ta kõik kaasa saab.

Kaks linnunahast kasukat, hõbedast teelusikad ja supilusikad ja terwe kohwri täis pesu, ma ütlen: lõuend mis lõuend!“

„Noh, ja mis veel?“

„Noh, mis teil siis veel waja peaks olema? Eks ole ju warandusest küll. Ah so — jah, näe pidin unustama — kaks pisukest lapsukest on ka, poiss ja tüdruk, ilusad nagu inglid!“

Sulz kargas wihaselt laua tagant üles.

„Pöörane wanamoor, miks sa mulle seda kohe ei ütelnud. Aga ise veel kiidab ja ülistab. Ptüü!“

„Lubage, lubage, herra Sulz, kes see elus mitte pattu ei ole teinud, iga inimene on ekslik, teie olete ju haritud inimene, kas teie ei tea, et ka päikese peal on plekid.“

Tark nõu.

„Noh, sõbrake, kudas su asjaga on? Kas on juba kohtus kuulatud?“

„Ei ole veel.“

„Kas ise ette lähed, wõi saadad advokadi?“

„Advokadi saadan.“

„Kas oled ta juba leidnud?“

„Olen.“

„Ia temaga kokku leppinud?“

„Kokku leppinud.“

„Mis ta sulle ütles?“

„Ta kuulas mind ära, kortsutas otsaesist, kehitas õlgu ja ütles: „raha soowin ma kaitsemise eest ette saada.“

„Noh, ja sina andsid?“

„Andsin.“

„Ia mis ta selle peale ütles?“

„Ta pani raha laua sahtlisse, surus mu kätt ja ütles: „kõik oleneb Jumalast! Lootke tema peale!“

J. J.

Mehe eest peab ikka hoolt kandma.

Naabriemand: „Aga Tuhwleri-madam, kudas teie täna oma mehe ometi läbi peksite. Ma olin tema elu pärast juba otse hirmus!“

Tuhwleri-madam: „Oi lumal küll! Ia seda ei tulnud mul mõttessegi! Igaks juhtumiseks pean ma tema elu ära laskma kinnitada.“

-Im.